

**UCHWAŁA NR XLIX/311/17
RADY MIASTA PORĘBA**

z dnia 28 grudnia 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Poręba na lata 2017 -
2021**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1875), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1769 z późn. zm.)

Rada Miasta Poręba uchwała co następuje:

- § 1. Przyjąć do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Poręba na lata 2017 – 2021 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Traci moc Uchwała Nr XLVII/299/17 Rady Miasta Poręba z dnia 6 listopada 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017 – 2021.
- § 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Poręba.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Poręba

Urszula Milka

Załącznik do uchwały Nr XLIX/311/17
Rady Miasta Poręba
z dnia 28 grudnia 2017 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Poręba na lata 2017 – 2021

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Podstawa formalna tworzenia Strategii.....	5
2.1. Podstawa prawna tworzenia Strategii.....	11
2.2. Metodologia.....	18
3. Charakterystyka gminy.....	19
3.1. Diagnoza demograficzno-społeczna w gminie Poręba.....	21
4. Infrastruktura społeczna.....	26
4.1. Kultura i sport.....	27
4.2. Edukacja.....	29
4.3. Ochrona zdrowia.....	30
4.4. Bezpieczeństwo.....	32
5. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie.....	35
5.1. Obszar ubóstwa.....	42
5.2. Obszar bezrobocia.....	44
5.3. Obszar niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby.....	46
5.4. Obszar potrzeby ochrony macierzyństwa.....	50
5.5. Obszar bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	52
5.6. Obszar alkoholizmu.....	54
6. Analiza ankiet.....	55
7. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią.....	60
8. Analiza SWOT.....	6061
9. Cele strategii i ich realizacja.....	64
10. Monitoring i ewaluacja wdrożonej Strategii.....	70

1. Wstęp

Pomoc społeczna w myśl ustawy o pomocy społecznej, jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom oraz rodzinom przezwycięzenie sytuacji trudnych, życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów czy możliwości. To wielopłaszczyznowe wsparcie ukierunkowane na wspieraniu w wysiłkach mających doprowadzić do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin oraz do umożliwienia życia w warunkach, odpowiadających godności człowieka.

Proces transformacji ustrojowej państwa odbił się na każdym aspekcie życia, wywierając tym samym istotny wpływ na wszystkie dziedziny życia społecznego objętego polityką społeczną. W konsekwencji, pojawiły się zjawiska negatywne dla zarówno samych osób, rodzin jak i całych społeczności: bezrobocie, bezdomność, ubożenie rodzin, czy też pojawienie się patologii społecznych. Kompilacja zagrażających zjawisk spowodowała, że zadania z zakresu pomocy społecznej stały się niezwykle ważne dla samorządu gminy. Najważniejszym działaniem jest udzielanie pomocy oraz wsparcia adekwatnego do danego problemu, tak by rodzaj oraz forma świadczenia umożliwiły potrzebującemu sukcesywne wyjście na prostą, a tym samym przyczyniły się do osiągnięcia stanu samodzielnego funkcjonowania.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to uporządkowana, długoterminowa i przyszłościowa koncepcja polityki społecznej, której celem jest wsparcie osób dotkniętych izolacją, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie, a także stworzenie optymalnych warunków do funkcjonowania lokalnej społeczności. Istotnym elementem Strategii jest wyrównywanie szans społecznych mieszkańców gminy Poręba poprzez współpracę wszystkich instytucji realizujących politykę społeczną.

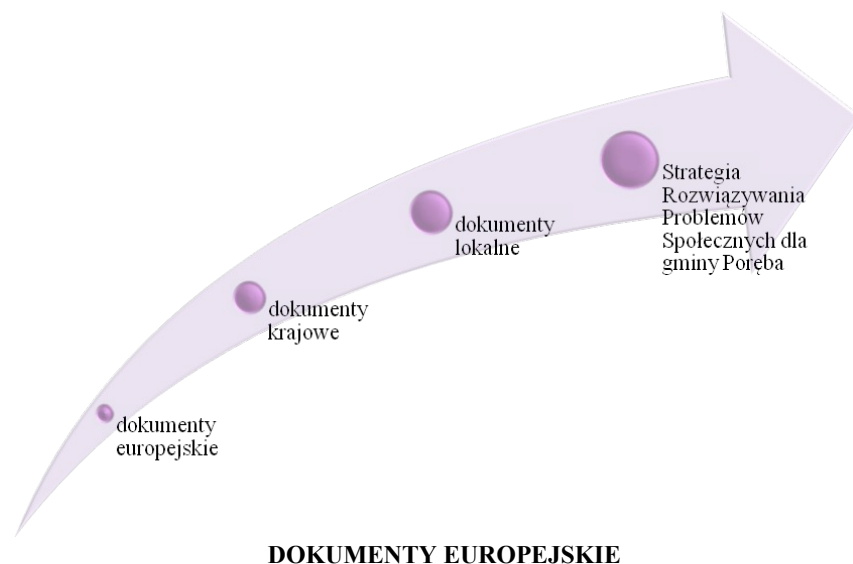
Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio ustawy o pomocy społecznej¹: *Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Należy przy tym uwzględnić fakt, iż zróżnicowanie problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę*

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.) Art. 17 ust. 1 pkt 1.

także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na budowę dokumentu. Pod wpływem przeobrażeń społeczno-ekonomicznych polityka społeczna w Polsce ulega przekształcaniu - od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym bezpieczeństwem socjalnym, do modelu pośredniego, wzmacniającego indywidualną aktywność każdego człowieka i jego odpowiedzialność za swój los. Dokument posiada charakter dynamiczny - podlega ciągłym przemianom, pojawiają się nowe, istotne cele, a część traci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądanym, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych oraz współdziałania instytucji i organizacji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz szeroko rozumianą integracją.

2. Podstawa formalna tworzenia Strategii

Praca nad tworzeniem niniejszej *Strategii* została rozpoczęta w czerwcu 2016 roku na podstawie zawartej umowy pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Porębie, a firmą Empiria Duo Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością Spółka Komandytowa. Zapisy danej *Strategii* zostały stworzone w oparciu o dokumenty europejskie, krajowe i lokalne o charakterze zarówno strategicznym, jak i programowym mające kluczowe znaczenie dla planowania i realizacji założonych celów.

Europa 2020 – jest to strategia Unii Europejskiej stworzona na rzecz rozwoju gospodarczego i zatrudnienia. Założone działania danej strategii mają na celu dążenie do realizacji wzajemnie uzupełniających i ściśle ze sobą powiązanych pięciu następujących celów:

- 1) zatrudnienie;
- 2) badania i rozwój;
- 3) zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii;
- 4) edukacja;
- 5) walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którego projektem przewodnim jest „Europejski program wali z ubóstwem”. W myśl danego projektu są realizowane działania dążące do „spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu

gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.²

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, podprogram 2015, realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym „FEAD”³

Dany Program jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym. Zadaniem nadrzędnym tego Programu jest objęcie pomocą osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie niezbędnych do życia produktów żywnościowych, w tym także posiłków. Z tego też powodu dana pomoc zostanie skierowana do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, jednocześnie stanowiąc systematyczne wsparcie. Pomoc pomimo, iż nie zaspokoi wszystkich potrzeb żywieniowych, a jedynie częściowo je uzupełni będzie udzielana w postaci artykułów spożywczych lub posiłków, które będą przekazywane osobom najbardziej potrzebującym bezpłatnie.

DOKUMENTY KRAJOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Poręba uwzględnia zapisy poniższych obowiązujących dokumentów krajowych:

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego została „stworzona przez Rząd na podstawie zidentyfikowanych wyzwań w ramach Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju wskazując, iż polityka rozwoju powinna wspierać procesy i inicjatywy, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego”⁴.

Założenia danej strategii zostaną skupione w zakresie następujących obszarów:

- 1) postawy i kompetencje społeczne;
- 2) współdziałanie i partycypacja społeczna;
- 3) komunikacja społeczna;
- 4) potencjał kulturowy i kreatywny.

² Źródło Komunikatu Komisji, Europa 2020, Bruksela, 3.3.2010 KOM(2010) 2020 wersja ostateczna

³ Dokument dostępny na stronie: <https://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/programy/programu-operacyjnego-europejskiego-funduszu-najbardziej-potrzebujacym-2014-2020/program-operacyjny-pomoc-zywnosciowa-2014-2020-po-pz/>

⁴ Źródło SRKS 2020 link:

http://ks.mkidn.gov.pl/media/download_gallery/20130520SRKS_na_stronie_internetowej.pdf

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego ma na celu dążenie rozwijania kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, w taki sposób by umożliwić im prawidłowe funkcjonowanie w każdym obszarze życia społecznego. Osiągnięcie danego celu jest wspierane poprzez realizację pięć następujących celów szczegółowych:

- 1) wzrost zatrudniania;
- 2) wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- 3) poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 4) poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- 5) podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie jest zestawieniem posunięć zmierzających do wydobycia i aktywowania potencjałów każdego z regionów Polski, w taki sposób, aby lokalne społeczeństwo miało szanse na współuczestnictwo w rozwoju gospodarczym, zwiększaniu zatrudnienia, a tym samym niwelowaniu różnic pomiędzy poszczególnymi częściami kraju. Aby dane założenia miały szansę na efektywną realizację zostały wyznaczone trzy cele szczegółowe:

- 1) wzrost konkurencyjności regionów;
- 2) wyrównanie różnic w rozwoju poszczególnych regionów kraju;
- 3) sprawne zarządzanie polityką społeczną.

Krajowym Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – Nowy wymiar aktywnej integracji to dokument posiadający charakter operacyjno- wdrożeniowy ustanowiony na potrzebę realizacji krajowej polityki społecznej. Celem głównym programu jest trwale zmniejszenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osiągnięcie wzrostu spójności społecznej w latach od 2014 do 2020 roku. Dany dokument określa nierzalczne zadania skierowane na:

- 1) przeprowadzenie zakresu działań służących zapewnieniu rodzinom z dziećmi jak najlepszego dostępu do usług społecznych, a tym samym umożliwienie im aktywizacji oraz zapewnieniu profilaktyki ubóstwa. Dane poczynania z założenia pozytywnie wpłyną na ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży;
- 2) stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych, który przygotowuje młodzież do wejścia na rynek pracy, umożliwi zdobycie niezbędnych kompetencji

i umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową, a także rozwój rodziny;

3) rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem. Chodzi o łączenie ról społecznych, zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie znaczenia społeczności lokalnej z wykorzystaniem partnerstwa publiczno-społecznego;

4) Zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem, co zwiększy bezpieczeństwo rodzin i umożliwi ich aktywizację zawodową. Ważne też będzie zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności, które powodują wykluczenie społeczne;

5) Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym przyjaznych form opieki i aktywnego spędzania czasu oraz możliwości włączenia się do życia społecznego.⁵

Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej 2020

Celem nadrzędnym danego dokumentu jest przesłanie „W roku 2020 ekonomia społeczna stanowi ważny czynnik wzrostu zatrudnienia, spójności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego.” Dany dokument określa grupę skoordynowanych ze sobą zadań skierowanych na tworzenie nowych miejsc pracy i aktywizację osób znajdujących się w trudnej sytuacji zawodowej oraz zwiększenie i polepszenie usług społecznych użytku publicznego udostępnionych dla lokalnej społeczności. W myśl rozwoju ekonomii społecznej Polski niniejszy dokument ma przyczynić się do stworzenia jednego mechanizmu społecznego wzajemnie pozytywnie oddziałującego na siebie między podmiotami ekonomii społecznej a wspólnotami samorządowymi.

Rządowy Program na rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2014-2020⁶

Podstawą dla zaprojektowania Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020 stały się doświadczenia z realizacji Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012–2013 uwzględniając działalności Rady ds. Polityki Senioralnej. Najważniejszym celem danego dokumentu jest poprawa, jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez udział w aktywności społecznej oraz posiadanie godnych warunków życia. Wszelkie działania danego dokumentu zostały stworzone tak, aby wyczerpująco pomóc osobom starszym w zakresie wykształcenia i podniesienia kompetencji osób upoważnionych do sprawowania opieki przy osobach

⁵ Źródło KPPUiWS str.45.

⁶ Dokument dostępny na stronie: https://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/_public/1_NOWA%20STRONA/Seniorzy/Program%20ASOS%202014-2020.pdf

starszych (w tym także wolontariuszy), zorganizowania i przeprowadzenia programów edukacyjnych i warsztatów o starzeniu, osobach starszych i aktywnym starzeniu dla osób starszych, ich rodzin i całego społeczeństwa, co pozytywnie wpłynie na budowę pozytywnego wizerunku starości oraz większą integrację osób starszych w życiu społecznym i publicznym. Ponad to założone cele danego *Programu* skierowane są na aktywność społeczną promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową poprzez popularyzowanie wśród osób starszych z udziałem różnych pokoleń aktywności społecznej, fizycznej i kulturalnej, a także przeciwdziałanie e-wykluczeniu. Także rozszerzanie dostępności do usług społecznych m.in. opiekuńczych, kulturalnych, edukacyjnych, poradniczo-doradczych, sportowych i turystycznych leży w założeniach niniejszego *Programu*.

Program Operacyjny „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020”, POWER 2014-2020

Program finansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego i jest jednym z 6 programów, jakie będą realizowane przez Polskę w latach 2014 – 2020. Powstał on w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. Priorytety danego programu ujmują postępowanie w obszarze:

- 1) aktywizacji zawodowej osób młodych (15-29 lat);
- 2) efektywnej polityki publicznej dla rynku pracy, gospodarki i edukacji;
- 3) szkolnictwa wyższego dla budowy gospodarki opartej o wiedzę;
- 4) innowacji społecznej i współpracy ponadnarodowej.

Wieloletni Program Wspierania Finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”

Kluczowym celem zapisanym w niniejszym dokumencie jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Kryteria wskazane w danym programie uwzględniają szczególny sposób przyznawania pomocy w zakresie dożywiania dla uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Program jest elementem wsparcia polityki społecznej państwa poprzez wsparcie finansowe gmin w wypełnianiu zadań własnych obowiązkowych, poprawę poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży, kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020

Dany Program określa wszelkie działania skierowane na zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, pomaganie osobom dotkniętym przemocą, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych. Dla usprawnienia realizacji danych celów działania zostały podzielone na 4 obszary:

- 1) profilaktyka i edukacji społeczna;
- 2) ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 3) oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- 4) podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2.1. Podstawa prawna tworzenia Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poręba, uwzględnia zapisy obowiązujących przepisów prawnych:

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm.).

Warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej określa Ustawa: zadania w zakresie pomocy społecznej; rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania; organizację pomocy społecznej; zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej. Dokument traktuje pomoc społeczną przede wszystkim jako instytucję, umożliwiającą wyjście z trudnych sytuacji życiowych tym osobom, rodzinom, które nie są w stanie wykorzystać własnego potencjału, zasobów czy predyspozycji, ze względu na niemożność samodzielnego przezwyciężenia problemów w życiu codziennym.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.).

Zapisy znajdujące się w ustawie określają zasady oraz formy wspierania rodziny, która napotyka trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ponadto ustawodawca określa zasady oraz formy sprawowania pieczy zastępczej, jak również pomoc w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków. Reguluje również kwestie finansowania oraz administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a także określa zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1952 ze zm.).

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a,
- świadczenia wypłacane przez gminy, na podstawie art. 22b,

- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Świadczenia rodzinne i koszty ich obsługi (3% z budżetu państwa), składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2017 r. poz. 1832 ze zm.).

Ustawa określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny, sposób przyznawania im uprawnień oraz sposób realizacji i finansowania zadań wynikających z ustawy. Uprawnienia przysługujące osobom posiadającym ważną Kartę polegają na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. Kartę przyznaje wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania członka rodziny wielodzietnej.

Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851 ze zm.).

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489 ze zm.).

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów zmieniła ustawę o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Pozwoliło to na lepszy dostęp osób uprawnionych do organu wypłacającego świadczenia. Po nowelizacji ustawa zakłada uproszczenie i zmniejszenie procedur administracyjnych związanych ze stosowaniem ustawy, bardziej racjonalne funkcjonowanie organów działających na jej podstawie oraz efektywne odzyskiwanie przez budżet państwa od dłużników alimentacyjnych należności Skarbu Państwa powstałych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jednakże efektywność ta jest zbyt niska.

Ustawa określa:

- zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji,
- warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zwanych dalej "świadczeniami z funduszu alimentacyjnego",
- zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 ze zm.).

Ustawa stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców, którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 882 ze zm.).

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności: promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym, zapewnienia

osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.).

Ustawa dotyczy osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znaczny, lekki, umiarkowany), o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów, lub o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia. Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2092 ze zm.).

Ustawa określa warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Zasiłki dla opiekunów i koszty ich obsługi, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane ze środków z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych. Realizacja zasiłków dla opiekunów jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminy.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 ze zm.).

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz

konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.).

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, że większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”. Ponadto, organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 783 ze zm.)

Ustawa określa zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii oraz zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerebu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).

Ustawodawca określa zadania obejmujące przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, sposób postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie. Ustawa określa również zadania realizowane przez organy administracji rządowej oraz jednostki samorządu terytorialnego. Tym samym, do zadań własnych gminy należą:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1065 ze zm.).

Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmocnienia integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1938 ze zm.).

Ustawa określa:

- warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- zasady i tryb finansowania świadczeń,
- zasady i tryb kwalifikowania świadczeń opieki zdrowotnej jako świadczeń gwarantowanych,
- zadania władz publicznych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń,
- zasady powszechnego - obowiązkowego i dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego,
- podstawy instytucjonalno-proceduralne do stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady,
- zasady funkcjonowania, organizację i zadania Narodowego Funduszu Zdrowia, zwanego dalej "Funduszem",

- zasady funkcjonowania, organizację i zadania Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, zwanej dalej "Agencją",
- zasady sprawowania nadzoru i kontroli nad finansowaniem i realizacją świadczeń.

Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.).

Ubezpieczenia społeczne obejmują: ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenia rentowe, ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa, zwane dalej "ubezpieczeniem chorobowym", ubezpieczenie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zwane dalej "ubezpieczeniem wypadkowym". Ustawa określa:

- zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym,
- zasady ustalania składek na ubezpieczenia społeczne oraz podstaw ich wymiaru,
- zasady, tryb i terminy - zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych, prowadzenia ewidencji ubezpieczonych i płatników składek, rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz zasiłków z ubezpieczeń chorobowego i wypadkowego, opłacania składek na ubezpieczenia społeczne,
- zasady prowadzenia kont ubezpieczonych oraz kont płatników składek,
- zasady działania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- organizację, zasady działania i finansowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- zasady działania Funduszu Rezerwy Demograficznej,
- zasady zarządzania tym funduszem,
- zasady kontroli wykonywania zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 ze zm.).

Reguluje wszystkie kwestie związane z oświatą, funkcjonowaniem szkół i placówek, ich finansowaniem, zagadnieniami dotyczącymi pomocy stypendialnej, czy też treści związanych z samymi zasadami oceniania.

2.2 Metodologia

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Poręba na lata 2017 – 2021 kładzie nacisk na zintegrowaną pomoc społeczną adresowaną do wszystkich potrzebujących osób i rodzin z obszaru gminy, a także na poprawę jakości życia mieszkańców oraz budowanie prawidłowych postaw.

Konstrukcję dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oparto na :

- ♦ metodzie analizy danych wtórnych (metoda „desk research”), która polega na poddaniu szczegółowej analizie informacji zgromadzone w celach administracyjnych, udostępnionych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie do zaobserwowania liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, objętych pomocą Ośrodka ze względu na występowanie problemów, z którymi konkretna osoba bądź rodzina nie jest w stanie sobie poradzić. Jest to technika badawcza będąca dla Strategii wstępną fazą projektu poprzedzającą fazę zbierania danych pierwotnych.

Wykorzystano:

- *Ocenę zasobów pomocy społecznej na rok 2013 dla gminy Poręba,*
- *Ocenę zasobów pomocy społecznej na rok 2014 dla gminy Poręba,*
- *Ocenę zasobów pomocy społecznej na rok 2015 dla gminy Poręba,*
- *Ocenę zasobów pomocy społecznej na rok 2016 dla gminy Poręba,*
- *Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za 2013 rok – 2016 rok,*
- ♦ wywiadzie swobodnym przeprowadzonym z pracownikami Ośrodka celem analizy oraz przedyskutowania informacji niezbędnych do wglębień się w funkcjonowanie Ośrodka, jego specyfiki,
- ♦ analizie programów pomocowych, przyczyniających się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy,
- ♦ analizie ankiet adresowanych do mieszkańców gminy Poręba, w celu zebrania jak największego materiału zawierającego opinie społeczności lokalnej na temat problemów społecznych oraz jakości życia w gminie.

3. Charakterystyka gminy

W południowej Polsce, w północno-wschodniej części województwa Śląskiego na terenie Powiatu Zawierciańskiego znajduje się miasto Poręba. Jest ona jedną z 10 gmin oraz 1 z dwóch gmin miejskich niniejszego powiatu i usytuowaną w jego południowo – zachodniej części. Poręba dzieli swoje granice z Zawierciem od wschodu, Łazami od strony południowej, Siewierzem od kierunku zachodniego oraz Myszkowem od północy.

Umieszczenie Powiatu Zawierciańskiego, a tym samym miasta Poręba w samym sercu malowniczej Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej, zwanej Jurą skutkuje podniesieniem walorów turystycznych Poręby, czego efektem jest planowane wydzielenie rezerwatów przyrody „Las Poręba” i „Poręba Stawki”. Co więcej Poręba położona jest na pograniczu dwóch makroregionów: Wyżyny Śląskiej obejmującej większą, południową i środkową część

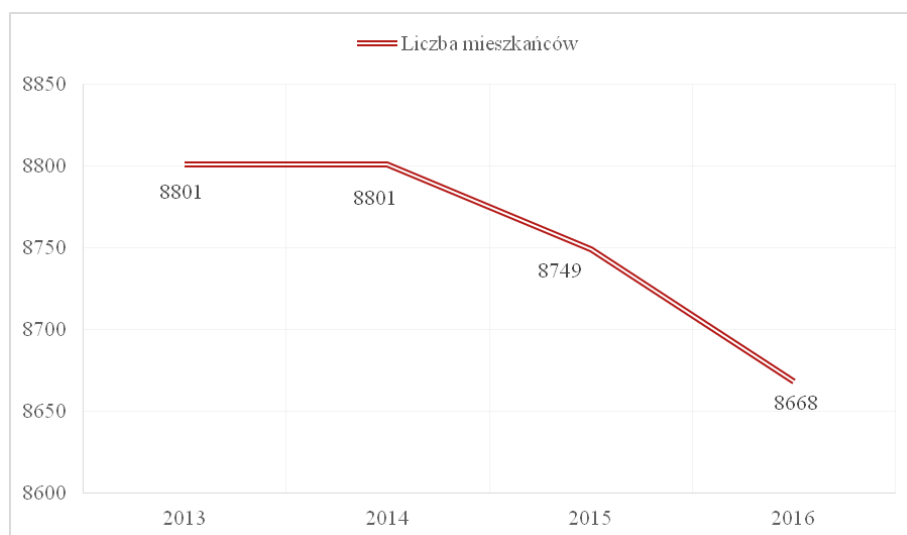
gminy oraz Wyżyny Woźnicko - Wieluńskiej stanowiącej część północną. Jak również leży nad rzeką Czarna Przemsza i posiada bardzo dogodne połączenie z Katowicami, Zawierciem, innymi miastami województwa oraz lotniskiem międzynarodowym Katowice - Pyrzowice. Bogaty zasób wartości turystycznych, bliska lokalizacja węzła komunikacyjnego i bezpośrednie połączenie kolejowe oraz położenie na środku szlaku komunikacyjnego Śląsk – Kielce ma pozytywny wpływ i daje duże szanse mieszkańcom na rozwój gospodarczo – społeczny. Niezmiernie ważnym atutem dla rozwoju porębskiej społeczności jest posiadanie własnej komunikacji miejskiej obsługiwanej przez ZMK Poręba oraz funkcjonowaniem linii Poręba – Katowice.

Powierzchnia całkowita Poręby wynosi 40,4 km², co czyni ją miastem o najmniejszej powierzchni całkowitej w porównaniu do pozostałych gmin danego powiatu. Miasto Poręba jest podzielone na obszar 5 dzielnic: Niwki, Krawce, Kierszula, Krzemienda, Fryszerka z wyodrębnionym śródmieściem (łącznie zajmują 10,1% ogółen powierzchni) miasta oraz grunty leśne i zakrzewione w wielkości 41,1% terytorium Poręby i użytki rolne stanowiące 48,3% miasta. Taki podział nie zagraża płynnemu połączeniu krajobrazu zurbanizowanego miasta z krajobrazem natury lecz dodatkowo podnosi jego walory.⁷

⁷ Źródło danych: strona internetowa Starostwa Powiatowego w Zawierciu, strona internetowa Miasta Poręba

3.1 Diagnoza demograficzno-społeczna w gminie Poręba

Analiza struktury ludności w oparciu o wykorzystanie informacji dotyczących płci oraz wieku pozwala ukazać trendy w zakresie płodności i umieralności. Ponadto, przyczynia się do określenia wielu społeczno-ekonomicznych konsekwencji. Poniższy wykres obrazowo przedstawia liczbę mieszkańców gminy Poręba latach 2013 – 2016.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Poręba, Ocena zasobów pomocy społecznej

Gmina Poręba zamieszkiwana jest przez przeszło 8 tys. mieszkańców. Na przestrzeni analizowanych lat dostrzegalna jest stała liczba mieszkańców w 2013 i 2014 roku (8 801 osoby) oraz zmniejszenie liczby mieszkańców o 52 osoby w 2015 roku (8 749 osoby) i 81 osoby w 2016 roku (8 668).

Poniższe tabele przedstawiają udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w latach 2013 – 2016. Dokładna analiza struktury demograficznej pozwoli stwierdzić, z jakimi trendami demograficznymi zмага się gmina Poręba.

	Kobiety			
	2013	2014	2015	2016
Wiek 0-17	693	693	663	710
Wiek 18-59	2590	2590	2550	2552
Wiek 60 lat i więcej	1310	1310	1346	1304
Ogółem	4593	4593	4559	4566

Tabela 1. Struktura demograficzna kobiet

Liczba kobiet w 2013 i 2014 roku utrzymywała się na tym samym poziomie, co odpowiadało 4593 kobietom, które stanowiły 52,18% lokalnej społeczności. W roku następnym odnotowano zmniejszenie liczby kobiet o 34 osoby stanowiąc tym samym 51,10% ogólnej liczby mieszkańców gminy. Natomiast w 2016 roku zauważalny jest nieznaczny wzrost o 7 kobiet. Niepokojącym zjawiskiem jest zmniejszenie liczby osób znajdujących się w grupie wiekowej do 17 roku życia. Liczba osób z tego grona zmniejszyła się w 2015 roku o 30 osób odpowiadając tym samym 7,57% wszystkich mieszkańców, by w 2016 roku bardzo zwiększyć się – o 47 osoby. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku liczby osób będących w grupie wiekowej 18 do 59 lat – tendencja stała w 2013 i 2014 roku (2590 osób stanowiły 29,42% lokalnej społeczności) i spadek w 2015 roku do 2550 osób, tworzących 29,14% oraz niewielki wzrost w 2016 roku o 2 osoby 29,44%. Pomimo nieznacznego zwiększenia liczby osób w wieku produkcyjnym ich udział w ogólnej liczbie lokalnej społeczności zwiększył się, co związane jest ze zmniejszoną liczbą mieszkańców. Liczba kobiety znajdujących się w wieku kończącym pracę zawodową na przestrzeni analizowanych lat utrzymywała się na stałym poziomie – 1310 kobiet stanowiąc tym samym 14,88% w 2013 i 2014 roku, natomiast w 2015 roku liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się do 1346 i stanowiła 15,38% społeczności lokalnej, a w 2016 roku odpowiadała już 1304 kobietom (15,04%). Udział mężczyzn z poszczególnych grup wiekowych w strukturze demograficznej gminy Poręba obrazuje poniższa tabela:

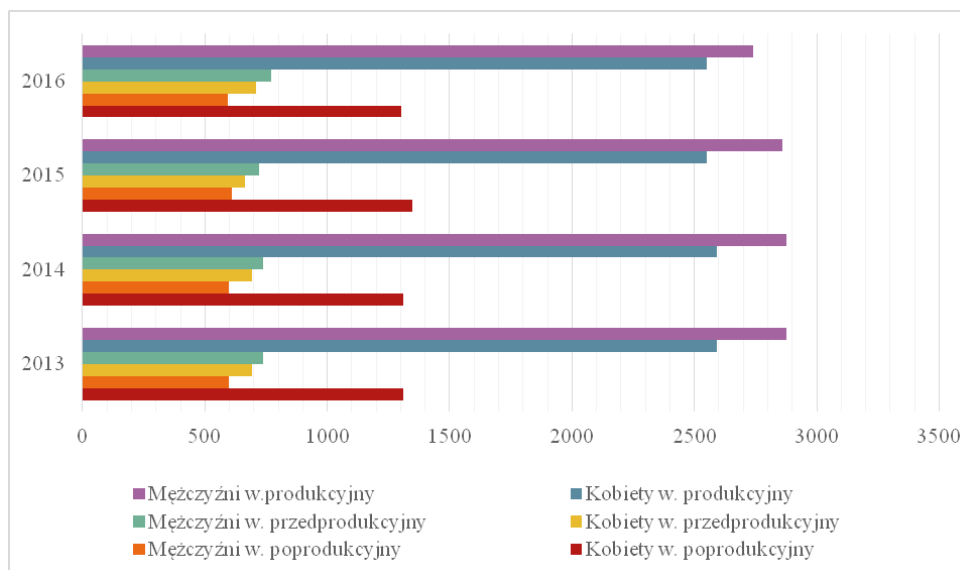
	Mężczyźni			
	2013	2014	2015	2016
Wiek 0-17	736	736	723	769

Wiek 18-64	2876	2876	2858	2740
Wiek 65 lat i więcej	596	596	609	593
Ogółem	4208	4208	4190	4102

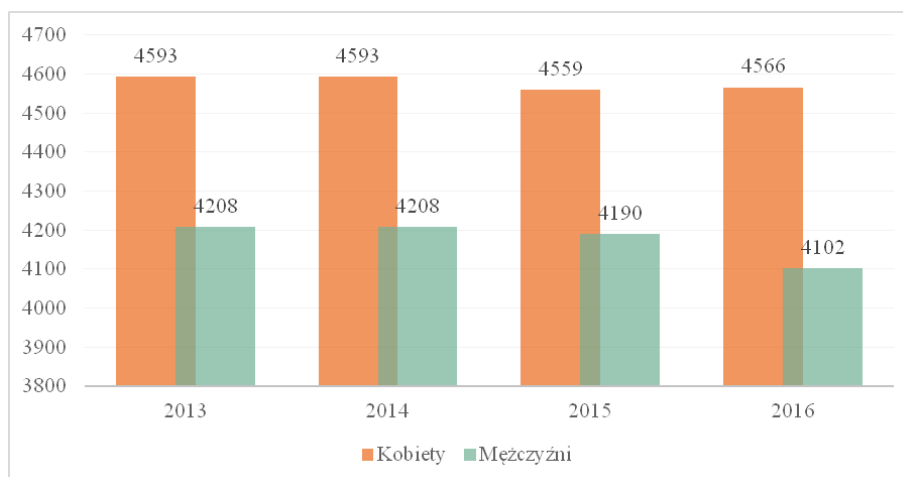
Tabela 2. Struktura demograficzna mężczyzn

Liczba mężczyzn podobnie jak w sytuacji kobiet, w latach 2013 – 2014 utrzymywała się na tym samym poziomie. Widoczne są zmiany (tendencja spadkowa) dopiero w 2015 roku, utrzymująca się również w 2016 roku. Udział mężczyzn w 2013 i 2014 roku w ogólnej liczbie mieszkańców odpowiadał 47,81%, natomiast w 2015 roku liczba zmniejszyła się do 4190, co stanowiło już 47,89% społeczności lokalnej, natomiast w 2016 roku liczba odpowiadała 47,32%. Podobnie jak w sytuacji kobiet, liczba mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym sukcesywnie zmniejsza się. Widoczny jest również spadek w liczbie mężczyzn kończących już pracę zarobkową. Liczba mężczyzn znajdujących się w wieku przedprodukcyjnym w 2013 i 2014 roku stanowiła 8,36%, natomiast w 2015 roku udział odpowiadał 8,26% wszystkich mieszkańców (zmniejszenie o 13 osób i 0,10 p.p) oraz wzrost w 2016 roku do 769 osób odpowiadających 8,87% lokalnej społeczności. Osoby z grupy produkcyjnej również stanowią coraz mniej liczną grupę. W 2013 i 2014 roku mężczyźni z tej grupy ekonomicznej tworzyli 32,67% lokalnej społeczności, w 2015 roku 32,66%, a w 2016 roku 31,61%. Statystycznie mężczyźni żyją krócej od kobiet o 8 lat. Natomiast w gminie widoczna była do 2015 roku tendencja rosnąca, która w 2016 roku ponownie zmniejszyła się w grupie poprodukcyjnej. W 2015 roku liczba mężczyzn zmniejszyła się o 13 osób, a w 2016 roku o 88, co tworzyło już 47,32% mieszkańców gminy Poręba.

Poniżej umieszczany wykres obrazowo przedstawi zmienność poszczególnych wartości dla grup wiekowych przyjętych w ekonomii ze względu na płeć wśród mieszkańców gminy Poręba:

Wykres 2. Zmienność liczby ludności z uwzględnieniem podziału na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny oraz podziału ze względu na płeć

Wykres 3. Porównanie liczby kobiet i liczby mężczyzn

W okresie czterech analizowanych lat można zaobserwować znaczną przewagę kobiet w stosunku do mężczyzn. W pierwszym roku analizy osób płci żeńskiej było o 385 więcej niżeli płci przeciwnej, a wskaźnik feminizacji wynosił **109%**, czyli na 100 mężczyzn przypadało 109 kobiet. W 2014 roku sytuacja wyglądała tak samo. Z kolei w kolejnym roku dany wskaźnik wynosił **108%**, co ponownie potwierdza większa liczba płci żeńskiej w stosunku do

płci męskiej, jednakże tym razem dominacja ta była na poziomie 369 mieszkańców. Niestalność danej różnicy nie wykazała jednoznacznego kierunku, bowiem początkowo miała poziom stały, a później malała.

4. Infrastruktura społeczna

Istotną cechą samorządu gminy jest zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności, bowiem samorząd odpowiada za wszystkie sprawy publiczne dotyczące życia mieszkańców w obrębie jednostki terytorialnej. Władze samorządowe odpowiadają za zaspokajanie potrzeb mieszkańców. Od umiejętności gospodarowania zasobami i od tego, jak gmina będzie wykorzystywać swoje szanse, zależy jej rozwój. Wejście Polski do Unii Europejskiej i rozwój gospodarczy wymaga od samorządów coraz bardziej kreatywnego myślenia w zakresie przyciągania nowych inwestorów, ale przede wszystkim inwestowania w infrastrukturę. Jest to również szansa na rozwój gminy. Infrastruktura stanowi kombinację wielu cech, bez których nie jest możliwy rozwój gospodarczy jednostki lokalnej i wyższy standard życia społeczności lokalnej⁸.

⁸ K. Witkowski, D. Starościc: System infrastruktury społecznej w gminie, PWSZ IPiA Studia Lubuskie, Sulechów 2008, s. 177.

4.1. Kultura i sport

Kultura jest dziełem człowieka i ma służyć człowiekowi, który całe życie poddawany jest kulturyzacji. Wbrew woli człowieka kultura kształtuje jego światopogląd, hierarchię wartości, rozwój, przynależność do społeczeństwa a tym samym przyjęcie adekwatnego stylu życia. Każdy osoba ma swoiste zdolności kulturalne, których rozwój umożliwia zaspokojenie własnej realizacji kulturalnej, a jednocześnie staje się elementem złożoności istnienia kultury. Zatem kultura motywuje do tworzenia związków interpersonalnych w określonej tematyce kulturalnej, ponieważ kultura nie funkcjonuje jak twór jednej osoby. Tworzenie kultury oraz oddziaływanie jej na człowieka wzajemnie uzupełniają się zarówno w sferze emocjonalnej (sposób postrzegania dobra i zła, szacunku i nienawiści, sposób interpretacji życia realnego i wirtualnego itp.), tworzenia systemu kultury (impreszy kulturalne skierowane do konkretnych grup określonych zainteresowań, domy kultury, szkoły) oraz funkcjonowania w społeczeństwie (przynależność do grup kulturowych odpowiadających indywidualnym zainteresowaniom). Zatem istnienie i działania kultury są obecne w każdej dziedzinie życia człowieka w całym okresie jego życia. Sport jest ściśle powiązany z kulturą w zakresie udostępnienia możliwości samorealizacji dla każdego człowieka. W dobie zanieczyszczonego środowiska, jedzenia ulepszanego substancjami niekorzystnymi dla zdrowia człowieka, siedzącego trybu życia oraz spędzania dużej ilości godzin przed ekranami elektrycznymi wzrasta promocja, zapotrzebowanie oraz moda na „zdrowy i aktywny styl życia” poprzez uczestnictwo w różnych dziedzinach sportu.

Podstawowymi instytucjami świadczącymi usługi na rzecz promowania i rozwoju kultury w Porębie są Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, kompleks Orlik, Multimedialne Centrum, Koło PZW Poręba oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji na obszarze, których wobec mieszkańców Poręby na rzecz ich integracji społecznej oraz umożliwienia indywidualnej realizacji swoich potrzeb kulturalnych udostępnione są następujące obiekty sportowe i rekreacyjne:

- 2 zbiorniki wodne wędkarskie,
- basen pływacki i brodzik,
- boiska do piłki siatkowej plażowej,
- korty tenisowe,
- boiska do piłki siatkowej plażowej,

- boisko do piłki nożnej,
- Izba Tradycji
- hale sportowe na terenie szkół.

Dla zwiększenia atrakcyjności kulturalny Poręby organizowane są kulturalne imprezy okolicznościowe (np. koncerty, festyny, maratony, konkursy), które są dopełnieniem stałych imprezy cyklicznych:

- Dni Poręby – czerwcową impreza plenerowa teren Amfiteatru i MOSiR Poręba,
- „Lato w mieście” – lipcowa impreza plenerowa teren Amfiteatru,
- Światowy Festiwal Prażonek (potrawa regionalna) – wrześniowa impreza plenerowa Amfiteatr i MOSiR Poręba.

Rozwój kultury danego miasta jest także wspierany poprzez redagowanie dwóch lokalnych czasopism „Raptularz Kulturalny” - kwartalnik mok oraz „Wspólne sprawy” - miesięcznik M.O.K. w Porębie.

Ponadto aktywizacja sportowa mieszkańców jest motywowana poprzez tworzenie na ich potrzeby licznych ścieżek rowerowych oraz szlaków turystycznych takich, jak zielony szlak "Tysiąclecia" (biegnie przez lasy południową granicą miasta), szlak Czarny, który zaczyna się na południu gminy i od szlaku zielonego przez "Turkową Górę" i Porębę biegnie w kierunku północnym do Myszkowa oraz szlak żółty (zaczyna się w centrum Poręby i biegnąc na wschód doliną Czarnej Przemszy i kierunku Kierszuli wychodzi poza teren gminy).

4.2. Edukacja

Struktura i funkcjonowanie współczesnego świata jest efektem ciągłych zmian podyktowanych rozwojem cywilizacyjnym, globalizacją oraz postępem w dziedzinie nauki i techniki opartą na wiedzy i edukacji człowieka. Tempo dzisiejszego życia wymaga umiejętności szybkiego dostosowania się do ewaluacji zmian w społeczeństwie, polityce, prawie, w świecie technologii, czy też na rynku pracy. Z tego też względu istnieje konieczność ciągłej edukacji, kształcenia i pogłębiania doświadczenia. Aby podjęte działania nauczania przyniosły zamierzone efekty w życiu człowieka już od czasu narodzenia każda istota ludzka jest podawana edukacji. Pierwszymi nauczycielami i najważniejszymi w życiu każdego człowieka są rodzice, którzy poza podstawową wiedzą szkolną edukują dziecko w sposobie postrzegania i przyjmowania postawy wobec poszczególnych dziedzin życia oraz drugiego człowieka. Kolejnym etapem nauki życia jest uczestnictwo w obowiązkowej edukacji ustawicznej, której celem jest sprostowanie wyzwaniom cywilizacyjnym oraz postępowanie zgodnie z definicją zaproponowaną przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) w Paryżu w roku 1996 określającą, iż kształceniem ustawicznym mianuje się „(...) koncepcję uczenia się obejmującą rozwój indywidualny i rozwój cech społecznych we wszystkich formach i wszystkich kontekstach – w systemie formalnym (szkoły, uczelnie) oraz w ramach kształcenia nieformalnego, a więc w domu, w pracy i w społeczności”.

Na potrzebę edukację wczesno przedszkolną, nauczanie początkowe i nauczanie przedmiotowe dzieci i młodzieży w Porębie funkcjonują następujące jednostki organizacyjne:

- Przedszkole Miejskie Nr 1 w Porębie,
- Miejski Zespół Szkół w Porębie,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Porębie,
- Zespół Szkół w Porębie im. M. Kopernika.

W celu zmaksymalizowania form, metod i sposobu nauczania dane szkoły i przedszkola na rzecz uczniów i ich rodziców organizują konkursy tematyczne, wycieczki poznawczo-turystyczne, festyny i imprezy okolicznościowe, praktykują uroczystości patriotyczne, imprezy sportowe oraz zajęcia dodatkowe.

4.3. *Ochrona zdrowia*

Dla prawidłowego rozwoju i funkcjonowania człowieka w roli społecznej, rodzinnej, ucznia lub pracownika oraz możliwości zaspokojenia codziennych potrzeb życia (adekwatnych do wieku) bez udziału osób trzecich jest potrzebne zdrowie fizyczne, intelektualne oraz psychiczne. Zmiany zachodzące w świecie przyczyniają się do ewaluacji chorób somatycznych i psychicznych, których doświadczają nie tylko osoby w wieku starszym, lecz coraz młodsze pokolenia, a nawet dzieci w łonie matki. Z tego też względu świadczone usługi medyczne są udoskonalane, a pracownicy służby zdrowia wykwalifikowani powinni wykonywać dostępne metody leczenia zgodnie z etyką lekarską skupiając swoją wiedzę i doświadczenie na priorytetowości zdrowia pacjenta.

W trosce o zdrowie i prawidłowy rozwój na terenie Poręby funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który świadczy usługi medyczne w zakresie:

- podstawowej opieki zdrowotnej,
- ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (por. okulistyczna, ginekologiczna, laryngologiczna),
- higieny szkolnej.

Dodatkowo zakład świadczy usługi w zakresie medycyny pracy i badań kierowców oraz wykonywania badań USG.

Poza prywatnymi gabinetami służby zdrowia miejską służbę zdrowia swoimi usługami wspomaga mieszkańców Poręby również Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu oraz Szpital Powiatowy w Zawierciu dysponując następującymi oddziałami:

- oddział chirurgii ogólnej,
- oddział chirurgii urazowo-ortopedycznej,
- oddział położniczo-ginekologiczny,
- oddział opieki paliatywnej,
- blok operacyjny,
- oddział anestezjologii i intensywnej terapii,
- oddział rehabilitacji neurologicznej,
- oddział skórno – wenerologiczny,
- oddział okulistyki,
- oddział noworodkowy,

- oddział dziecięcy,
- oddział neurologii i oddział udarowy,
- szpitalny oddział ratunkowy (SOR),
- oddział obserwacyjno – zakaźny,
- oddział chorób wewnętrznych.

Prawidłowy rozwój psychiczny, psychiatryczny, emocjonalny i intelektualny mieszkańców Poręby wspiera Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz „Asana” Centrum Zdrowia Psychicznego w Zawierciu, a także prywatne oddziały leczenia psychologiczno - psychiatrycznego.

W celu skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych dzięki bliskiej lokalizacji oraz dobrze rozwiniętej komunikacji miejskiej i kolejowej dostępne są wyspecjalizowane zakłady opieki zdrowia, szpitale w sąsiednich miastach.

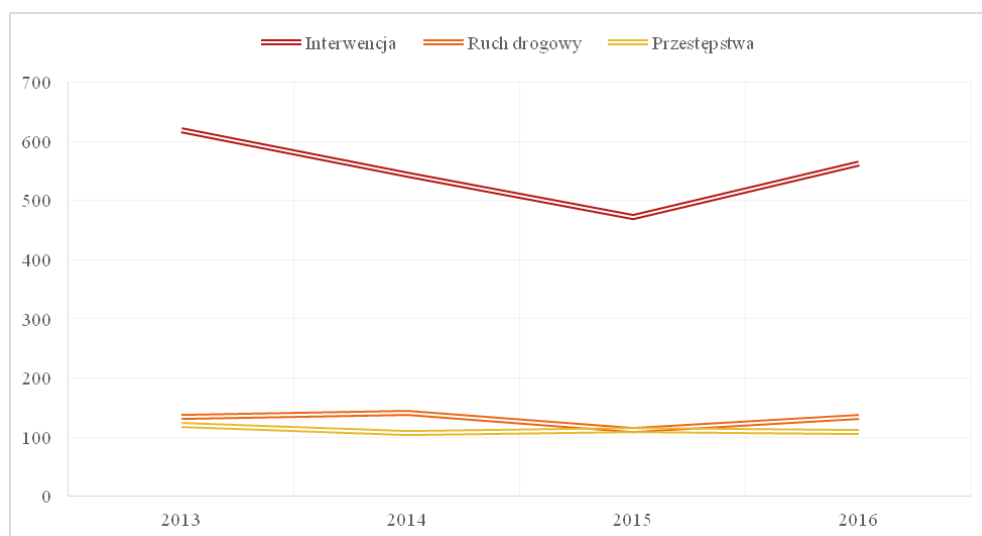
4.4. Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka, która wpływa na poczucie pewności, niezachwiania równowagi zapewniającej prawidłowe warunki do życia, zdrowia, pracy, szacunku, kształcenia, posiadania dóbr materialnych oraz prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie i rodzinie. Poczucie bezpieczeństwa jest zakłócanie głównie przez działalność drugiego człowieka w zależności od światopoglądów, celebrowanych idei, szacunku do zdrowia i życia własnego i innych osób. W zależności od obszar, jakie obejmują poszczególne działania odpowiedzialne za bezpieczeństwo obowiązuje hierarchia bezpieczeństwa: międzynarodowego, państwowego, powiatowego, gminnego oraz rodzinnego. W Porębie za bezpieczeństwo są współodpowiedzialni pracownicy Straży Miejskiej oraz pracownicy Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu. W pewnym zakresie swoich kompetencji za bezpieczeństwo opowiada lokalne przedszkole i szkoły, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz instytucje służby zdrowia, a zwłaszcza rodzina.

Komenda Powiatowa Policji, co roku przyjmuje zgłoszenia od mieszkańców Poręby, których zestawienie obrazuje poniższa tabela, natomiast kierunek zmienność częstotliwości zachodzących zdarzeń ilustruje kolejny wykres.

Kategoria zdarzeń	2013	2014	2015	2016
Interwencja	619	543	472	562
Ruch drogowy	135	141	112	134
Przestępstwo	120	107	112	109
Łącznie	924	840	786	805

Tabela 3. Ilość poszczególnych zdarzeń zgłoszonych przez mieszkańców Poręby

Wykres 4. Zmienność ilości poszczególnych zdarzeń zgłoszonych przez mieszkańców Poręby

W łącznym zestawieniu danych z tabeli oraz zobrazowania ich za pomocą wykresu jest zauważalna tendencja spadkowa dla zaistniałych interwencji, których liczba na przełomie trzech lat zmniejszyła się łącznie o 147 interwencji. Natomiast w 2016 roku liczba interwencji zwiększyła się do 562 (o 90 więcej). W zakresie ilości zdarzeń ruchu drogowego kierunkowość zachodzących zmian była zmienna, gdyż początkowo wynosiła 135 przypadków w 2013 roku, w roku następnym zwiększyła się do 141, by ponownie zmaleć w 2015 roku do 112 i zwiększyć się do 134 w 2016 roku. Poniższa tabela przedstawia liczbę interwencji przeprowadzonych przez służby w latach 2013-2016 ze szczególnym uwzględnieniem interwencji domowych, publicznych oraz tych, które dotyczą spożywania alkoholu w miejscu publicznym:

Interwencje	2013	2014	2015	2016
Domowe	137	186	221	177
Publiczne	89	70	93	37 ⁹
Dot. spożywania alkoholu w miejscu publicznym	44	19	31	20

Tabela 4. Ilość interwencji przeprowadzonych w latach 2013 – 2016

⁹ Interwencja publiczna – wykorzystano z przesłanych danych statystycznych liczbę interwencji w związku z zakłócaniem porządku publicznego.

Analizując powyższe informacje można zauważyć spory wzrost interwencji domowych do 2015 roku, których liczba zmniejszyła się do 177 w 2016 roku. Są to interwencje, które wynikają z nieporozumień między domownikami i bardzo często związane są z uzależnieniem od alkoholu czy stosowanie przemocy. Na przestrzeni czterech analizowanych lat liczba interwencji domowych zwiększyła się o 84, by zmniejszyć się o 44, co jest zdecydowanie niepokojącym zjawiskiem. Podobnie jak kwestia interwencji publicznych, ich liczba również uległa zwiększeniu w 2015 roku o 23 w stosunku do 2014 roku oraz spadkowi w 2016 roku. Interwencje związane ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym w 2014 roku zmniejszyły się o 25, natomiast w roku następnym ponownie zwiększyły się o 12 oraz zmniejszyły w 2016 roku o 8.

5. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie

Gmina zobowiązana jest do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich mieszkańców w środowisku lokalnym. Na szczeblu gminnym udzielana pomoc społeczna adresowana jest bezpośrednio do osób najbardziej jej potrzebujących. Skupia się w ten sposób na doraźnym rozwiązywaniu konkretnych problemów.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie jest jednostką organizacyjną gminy, powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego, w szczególności z zakresu szeroko pojmowanej pomocy społecznej. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych gminy oraz środków budżetu państwa. Ośrodek pozyskuje także środki z funduszy unijnych.

Działania ukierunkowane na usamodzielnianie osób i rodzin, a także integrację osób ze środowiskiem odbywa się w oparciu o dostosowaną formę pomocy, która uwzględnia indywidualne okoliczności znajdowania się osoby bądź rodziny w niekorzystnym położeniu. Celem działań Ośrodka jest doraźna i długofalowa pomoc, która powinna przywrócić ład oraz porządek w funkcjonowaniu osoby lub rodziny.

Świadczeniami z pomocy społecznej realizowanymi przez Ośrodek są:

- ♦ świadczenia pieniężne: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- ♦ świadczenia niepieniężne: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o Ustawę o pomocy społecznej.

Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nieprzekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie jest zobowiązany do wykonywania zadań własnych określonych przez ustawę¹⁰:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- 13) (uchylony);
- 14) dożywianie dzieci;
- 15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;

¹⁰ Źródło Ustawa o pomocy społecznej Art.17 ust.1

- 16a) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Problemy społeczne występują w każdej lokalnej społeczności, jednak ich wielkość oraz rodzaj może mieć różne wymiary w zależności od czynników, które je kształtują. Mimo wszystko problemy społeczne zawsze w ocenie społeczeństwa uznawane są za zjawiska niepożądane, nieakceptowane, szkodliwe, a przede wszystkim zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu określonej społeczności, dlatego też wymagają one aktywnej i skutecznej interwencji.

Udzielona pomoc musi być adekwatna do zaistniałego problemu, poprzez wykorzystanie dostępnych zasobów, uprawnień i możliwości. Dana pomoc może mieć formę świadczenia pieniężnego, rzeczowego, instytucjonalnego oraz usług. W celu uzyskania zamierzonego celu poprzez udzielenie wszelkiej pomocy społecznej konieczna jest wyczerpująca współpraca pomiędzy pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, a osobami i rodzinami wnioskującymi o jej przyznanie.

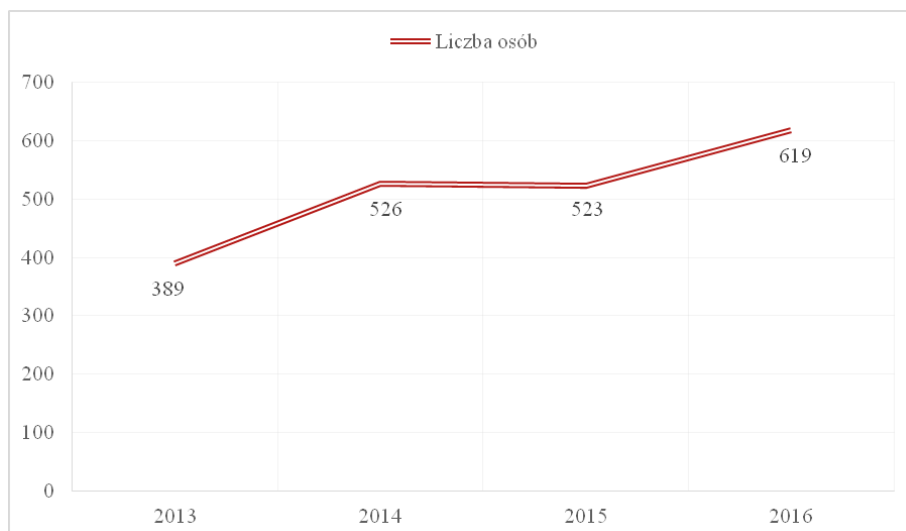
Na przełomie lat 2013 – 2016 w Porębie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał pomoc świadczenie następującej liczbie rodzin i osób w tych rodzinach:

Dane osób i rodzin, którym przyznano świadczenia	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	236	197	190	189
Liczba osób w rodzinach	577	459	472	434
Liczba osób długotrwale korzystające	139	160	151	138

Tabela 5. Liczba rodzin i osób w danych rodzinach (w tym długotrwale korzystające) korzystające z pomocy MOPS

Przyznanie świadczeń osobom i rodzinom jest jedną z form pomocy najbardziej potrzebującym, wszyscy ci, którzy zmagają się z problemami otrzymują pomoc dostosowaną do sytuacji. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia jest pozornie malejąca, aczkolwiek udział osób z tych rodzin w ogólnej liczbie mieszkańców gminy utrzymuje się na podobnym poziomie. Odpowiednio do analizowanych lat, osoby z rodzin stanowiły: **6,55%** (2013 rok), **5,21%** (2014 rok), **5,39%** (2015 rok) oraz **5%** (2016 rok) lokalnej społeczności. Widoczna jest tendencja malejąca w liczbie osób w rodzinach korzystających ze świadczeń (zmniejszenie o 47 rodziny i 143 osób w tych rodzinach). Liczba osób długotrwale korzystających¹¹ z pomocy społecznej utrzymuje się na podobnym poziomie: **1,57%** (2013 rok), **1,81%** (2014 rok), **1,72%** (2015 rok), **1,59%** (2016 rok).

Podsumowując liczba osób długotrwale korzystających ze wsparcia i pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej obejmuje względnie zbliżoną liczbę mieszkańców. W tym miejscu należy uwzględnić kierunek zmian podyktowanych zarówno przez liczbę rodzin otrzymujących wsparcie z MOPS, jak i liczbę członków danych rodzin. Z tego też powodu zostały stworzone poniższe wykresy.

Wykres 5. Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia

Grupa osób, którym udzielono pomocy i wsparcia, to osoby, które w analizowanych latach sprawozdawczych otrzymały pomoc niezależnie od rodzaju, formy, liczby świadczeń i

¹¹ Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej, to osoby, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej (POMOST), przez co najmniej 18 miesięcy.

źródła finansowania, uwzględniając tym samym zarówno pomoc, która udzielana jest w formie decyzji administracyjnej, bez decyzji oraz pomoc, która jest udzielana bez konieczności przeprowadzenia wywiadu środowiskowego.

W roku 2013 pracownicy MOPS udzielili pomocy i wsparcia 389 osobom, które stanowiły **4,41%** lokalnego społeczeństwa. Rok później liczba osób, które skorzystały z pomocy Ośrodka zwiększyła się o 137 (**5,97%** mieszkańców). Natomiast w 2015 roku liczba osób zmniejszyła się o 3 i stanowiła ponownie **5,97%** mieszkańców gminy, co związane jest ze zmniejszeniem liczby osób zamieszkujących gminę Poręba. W 2016 roku pomocy udzielono 619 osobom (wzrost o 96 osób w stosunku do roku ubiegłego), które stanowiły **7,14%** mieszkańców gminy.

Kolejna tabela przedstawia grupę rodzin, która została podopiecznymi lokalnego MOPS i otrzymała świadczenia z tytułu problemów zdiagnozowanych przez pracownika socjalnego w trakcie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego z osobami zmagającymi się z dysfunkcją społeczną w swoim życiu. Zapisy tabeli uwzględnią hierarchię od najczęściej udzielanego wsparcia w łącznej jego liczbie sumowanej z lat 2013, 2014, 2015 i 2016.

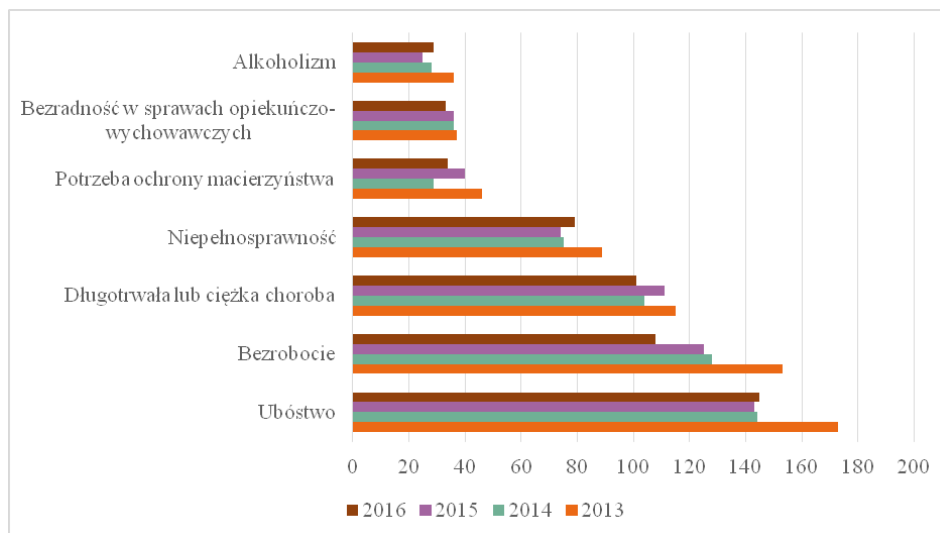
	Powody udzielanie wsparcia i pomocy	2013	2014	2015	2016
1.	Ubóstwo	173	144	143	145
2.	Bezrobocie	153	128	125	108
3.	Długotrwała lub ciężka choroba	115	104	111	101
4.	Niepełnosprawność	89	75	74	79
5.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	46	29	40	34
6.	Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	37	36	36	33
7.	Alkoholizm	36	28	25	29
8.	Przemoc w rodzinie	10	7	10	5
	Łącznie	659	544	564	534

Tabela 6. Hierarchia problemów społecznych w Poręba (zgodnie z ilością udzielonego wsparcia)

Zgodnie z zapisami w powyższej tabeli najwięcej świadczeń zostało udzielonych w 2013 roku, po czym ich liczba zaczęła się sukcesywnie zmniejszać. Największym problemem

społecznym, z którym zмага się gmina jest ubóstwo, z powodu, którego zostało przyznanych przeszło 173 świadczeń rocznie (spadek w 2015 roku do 143 świadczeń i 145 w 2016 roku). W mniejszym wymiarze, bo na poziomie 153 świadczeń rodzinie do MOPS zgłosiły się rodziny potrzebujące wsparcia z powodu bezrobocia, które bardzo często skorelowane jest z ubóstwem. Kolejnym powodem były niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Poniżej 40 świadczeń rocznie zostało udzielonych osobom / rodzinom z powodu borykania się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmem oraz przemocą w rodzinie.

Widoczny jest nieznaczny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, jak i liczby świadczeń, co wynika raczej z faktu, iż kryteria dochodowe pomocy społecznej nie były od 2013 roku podwyższane (zmiana pojawia się dopiero w 2015 roku, stąd początkowo stałe liczby świadczeniobiorców), niż ze względu na poprawę sytuacji bytowej mieszkańców gminy Poręba.

Wykres 6. Hierarchia problemów społecznych

Podjmując działania na rzecz minimalizacji poszczególnych problemów społecznych należy pamiętać, iż wielkości liczbowe określające ich obszar występowania na podstawie liczby wypłaconych świadczeń lub udzielonego wsparcia nie jest idealnym odzwierciedleniem faktycznej liczby osób i rodzin, które się rzeczywiście z nimi zmagają. Należy wziąć pod uwagę fakt, iż często problemy są dziedziczne i nie są spostrzegane w

danym gronie, jako problem, lecz jako „normalność”. Dodatkowo, wiele osób wstydzi się, a tym samym obawia oceny środowiska zewnętrznego, dlatego poddaje akceptacji i żyje w cieniu rodzinnych problemów społecznych. Co więcej należy uwzględnić, iż zwłaszcza w małych lokalnych społecznościach istnieje zjawisko milczenia oraz niewrażliwość na kłopoty innych. Kolejnym powodem zakłócania realnej liczby problemów społecznych mogą być decyzje odmowne ze strony MOPS z różnych przyczyn. Dlatego też dążąc do zmniejszenia zakresu oddziaływania problemów społecznych nie należy skupiać się tylko na najliczniejszych z punktu oceny liczby udzielonego wsparcia ze strony MOPS, bowiem istniejący stan ich występowania może mieć znacznie większą skalę. Co więcej problemy, dla których nie została przyznana pomoc społeczna nie należy traktować, jako niewystępujące i niezagrażające lokalnej społeczności.

Wszelkie działania ukierunkowane na pomoc osobom, w życiu, których występuje dysfunkcja w zakresie wypełniania roli rodzinnej lub społecznej powinny zostać połączone ze sobą w taki sposób, aby podjęte czynności skupiły się na istniejącym problemie i zapobiegały bądź wyeliminowały prawdopodobieństwo występowania pozostałych. Jest to niezmiernie ważne, bowiem struktura problemów społecznych jest swoistym mechanizmem wzajemnie napędzanych przez siebie elementów.

W kolejnych podrozdziałach zostaną poddane analizie najbardziej dominujące problemy społeczne w gminie Poręba. W połączeniu z analizą ankiet wypełnionych przez mieszkańców, uzyskany zostanie obraz stanu faktycznego. Dzięki temu będzie można zaplanować odpowiednie działania sprzyjające zminimalizowaniu najbardziej niechcianych zjawisk społecznych w gminie, a także zaproponować rozwiązania niektórych trapiących kwestii.

5.1. Obszar ubóstwa

Ubóstwo zgodnie z przyjętą definicją międzynarodową jest sytuacją, w której wielkość „dochodów i zasobów są tak niskie, że uniemożliwia im [osobom] to osiągnięcie poziomu życia uznawanego w ich społeczeństwie za minimalnie akceptowalny”¹². Problem ubóstwa znacząco ogranicza prawidłowe funkcjonowanie osoby / rodziny niemalże na każdej płaszczyźnie życia codziennego. Rodzina / osoba, która zмага się z niskimi, a nawet niewystarczającymi dochodami ma utrudnione lub całkowicie uniemożliwione korzystanie z usług oferowanych przez instytucje m.in. przez oświatę, służbę zdrowia, kulturę, instytucje odpowiadające za organizację czasu wolnego, a czasami pojawiają się problemy związane z zapewnieniem godnych warunków życia w postaci żywności, odzieży, a nawet schronienia. W konsekwencji życie na niższym poziomie od tego, który jest uznany powszechnie za godny zaburza prawidłowe funkcjonowanie nie tylko pod względem finansowym, ale również społecznym i psychicznym. W efekcie czego dysfunkcja stworzona przez ubóstwo ogranicza samodzielność i niezależność w prowadzeniu życia na godnym poziomie poprzez uzależnienie od pomocy między innymi z MOPS. Taka reorganizacja życia tworzy sytuacje napięcia, konfliktu, bezradności, a tym samym zwiększa ryzyko wystąpienia kolejnych problemów społecznych. Osoby / rodziny zmagające się z problemem ubóstwa nie należy utożsamiać z osobami i rodzinami znajdującymi się w wykluczeniu społecznym, gdyż osoby ubogie nie zawsze są wykluczone społecznie i odwrotnie osoby wykluczone społecznie nie muszą być ubogie. Zjawisko wykluczenia społecznego w porównaniu do ubóstwa określa się, jako brak możliwości korzystania z istotnych aspektów życia codziennego społecznego, gospodarczego, politycznego lub kulturalnego w obszarze określonej społeczności z powodu napotykaných problemów niezależnych od wyboru jednostki.

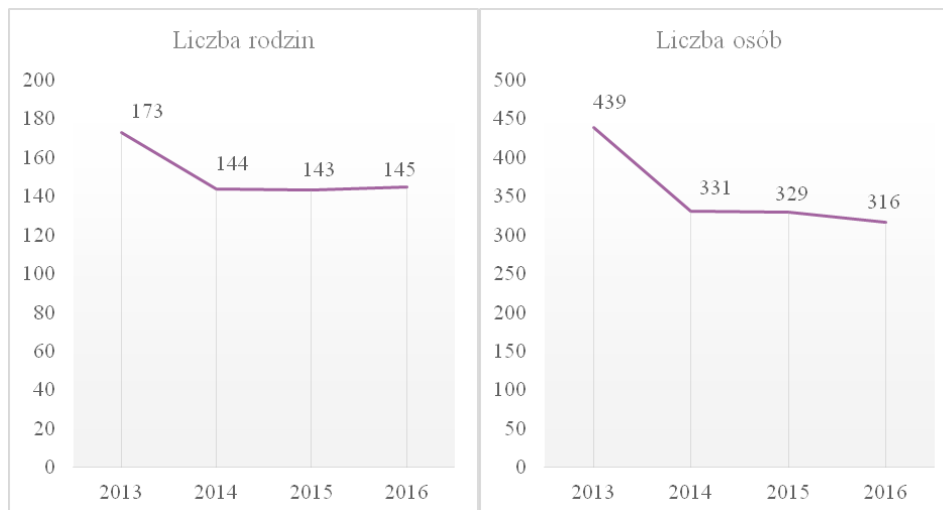
W Porębie zjawisko ubóstwa ma największą skalę pod względem problemów, dla których zostało udzielone wsparcie MOPS.

	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	173	144	143	145
Liczba osób w tych rodzinach	439	331	329	316

Tabela 7. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa

¹² Definicja zaczerpnięta ze strony EAPN

Z tytułu ubóstwa w pierwszym roku analizy dla złagodzenia skutków ubóstwa z pomocy społecznej skorzystało 173 rodzin w składzie 439 osób (**4,98%** mieszkańców). Rok później liczba danych rodzin zmniejszyła się o 29 i obejmowała 144 rodzin, których członkowie (331 osób) stanowili **3,76%** lokalnej społeczności. W 2015 roku w celu uzyskania wsparcia i pomocy w MOPS zgłosiło się 143 rodzin, a osoby z tych rodzin odpowiadały **3,76%** lokalnej populacji. Natomiast w 2016 roku liczba rodzin zwiększyła się do 145, których członkowie stanowili **3,64%**. W stosunku do ogólnej liczby osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w analizowanym czasie, rodzin ubogie odpowiadały **44,47%** (2013 rok), **27,37%** (2014 rok) i **27,34%** (2015 rok) osobom, które uzyskały pomoc. Obrazowym uzupełnieniem przeprowadzonej analizy są poniższe dwa wykresy.

Wykres 7. Trend liczby rodzin i ich członków korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa

5.2. Obszar bezrobocia

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi będących zdolnych do pracy i pragnących podjąć zatrudnienie, nie potrafi znaleźć pracy. Bierność zawodowa oraz niemożność realizowania się na polu zawodowym przyczynia się do braku możliwości osiągnięcia płynności finansowej. Taka sytuacja prowadzi w konsekwencji do zwiększania się obszaru zatrudnienia w szarej strefie, przyczynia się do migracji zarobkowej, a tym samym znacząco wpływa na prawidłowe funkcjonowanie gospodarki państwa, gminy i w sposób bezpośredni oddziałuje na relacje w rodzinie. Tym samym problem bezrobocia może generować wśród członków rodziny negatywne uczucia, stres, poczucie bezradności, obniżenie samooceny, a w efekcie końcowym doprowadzić do powstania kolejnych problemów społecznych. Ponadto, bezrobocie przyczynia się do dezintegracji rodziny, zmniejszenie siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny czy zwiększenia ryzyka pojawienia się patologii życia codziennego.

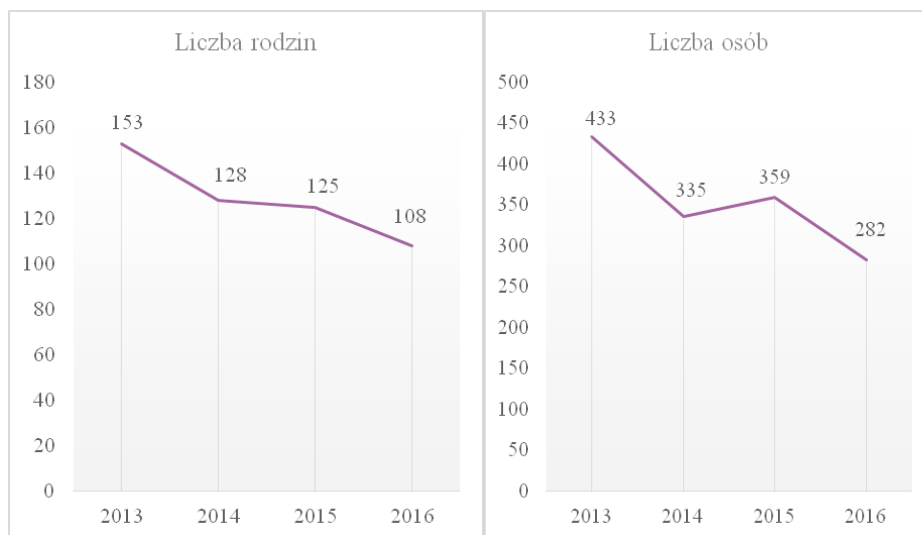
Bezrobocie jest jednym z największych problemów społecznych naszego kraju, dlatego też między innymi powstał projekt współfinansowany z Europejskich Funduszy Społecznych Program Operacyjnym „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020” (POWER 2014-2020), którego celem jest wspieranie wszelkich reform w obszarze zatrudnienia z korzyścią dla bezrobotnych i jednocześnie dla gospodarki kraju. Poniższa tabela oraz wykres obrazowo przedstawią sytuację w gminie Poręba.

	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	153	128	125	108
Liczba osób w tych rodzinach	433	335	359	282

Tabela 8. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezrobocia

Grupa 153 rodzin, w składzie 433 osób (**4,91%** lokalnego społeczeństwa) borykających się ze skutkami bezrobocia stała się beneficjentami MOPS w 2013 roku. Rok później z tego samego tytułu wsparcie MOPS otrzymały 128 rodziny, których członkowie stanowili **3,80%** mieszkańców gminy Poręba. W 2015 roku interesantami MOPS zostało 125 rodzin, które tworzyło 359 osób, czyli **4,10%** społeczeństwa danej gminy. W roku następnym liczba rodzin zmniejszyła się do 108 oraz do 282 osób w tych rodzinach (**3,25%** mieszkańców). Widoczna jest tendencja spadkowa w liczbie beneficjentów, jednakże udział rodzin i osób z tych rodzin

jest wciąż wysoki. Wciąż spora grupa ma problem ze znalezieniem stałej pracy. Rozwiązaniem tak niepokojącego zjawiska może być tylko i wyłącznie generowanie nowych miejsc pracy oraz umożliwienie mieszkańcom przekwalifikowania się. W momencie pojawienia się nowych miejsc pracy, analogicznie zmniejszy się liczba beneficjentów pomocy społecznej z tytułu bezrobocia.

Wykres 8. Trend liczby rodzin i ich członków korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezrobocia

Należy mieć na uwadze fakt, że bezrobocie jako powód korzystania ze środków pomocy społecznej rzadko występuje jako jedyna dysfunkcja w rodzinie. Najczęściej jest to zbieg takich okoliczności jak alkoholizm co najmniej jednego członka rodziny, długotrwała choroba, niepełnosprawność, niepełna rodzina. Dodatkowo, osoby długotrwale bezrobotne, dla których głównym powodem jest korzystanie z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie najczęściej nie posiadają uprawnień do zasiłku dla bezrobotnych. W rzeczywistości, oznacza to, że głównym dochodem tych rodzin są zasiłki rodzinne, dodatki mieszkaniowe, a w przypadku rodzin niepełnych również alimenty. Osoby zmagające się z bezrobociem mogą skorzystać ze wsparcia zarówno ze strony MOPS, jak i Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu, który w swoich działaniach koncentruje się na prowadzeniu aktywnego pośrednictwa pracy, kierowaniu bezrobotnych do prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, staży. PUP ułatwia bezrobotnym zdobycie, podniesienie kwalifikacji, a także udziela doradztwa zawodowego.

5.3. Obszar niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby

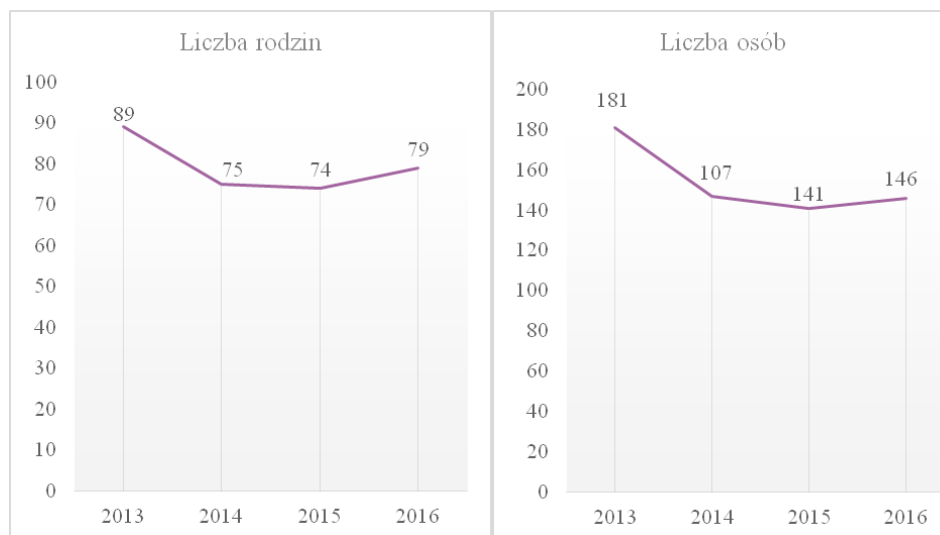
Niepełnosprawność postrzegana jest jako brak lub zaburzona umiejętność prawidłowego funkcjonowania w zakresie ruchowym, umysłowym lub intelektualnym na poziomie wypełniania roli społecznej, rodzinnej, zawodowej lub poprzez niemożność zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych bez pomocy osób trzecich. Dane odstępstwa od przyjętych norm właściwego funkcjonowania jest tematem niemalże każdego programu pomostowego, w których problemy osób niepełnosprawnych są priorytetami określania celów i działań do ich realizacji w zakresie na przykład zapewnienia danym osobom możliwości włączenia się do życia społecznego oraz przyjaznych form opieki i aktywnego spędzania czasu zgodnie z *Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – Nowy wymiar aktywnej integracji*. W myśl zapisów *Programu* najbardziej narażonymi na problemy społeczne i ich konsekwencje w przyszłości jest młodzież i dzieci niepełnosprawne. Dodatkowo, w podejmowanych działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych należy priorytetowo uwzględnić rodziny posiadające na swoim utrzymaniu więcej niż jedną osobę niepełnosprawną, bowiem narażone są one na problemy finansowe, rehabilitacyjne, organizacyjne, integracyjne, edukacyjne mogące doprowadzić do wykluczenia społecznego lub ubóstwa. Z tego też powodu ważne jest każde wsparcie, w tym także w formie rzeczowej i finansowej dla osób niepełnosprawnych, świadczenia pielęgnacyjnego dla rodziców lub opiekunów niepełnosprawnego dziecka, świadczenia „Rodzina 500 plus”, tworzenie programów pomocowych oraz imprez integracyjnych z lokalnym społeczeństwem, udostępnienia lub ułatwienia korzystania z usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych.

Problemy osób niepełnosprawnych oraz rodzin, w których one funkcjonują ma dużą skalę w gminie, bowiem jest trzecim pod względem zakresu udzielanego wsparcia w ramach funkcjonowania MOPS. Należy mieć na uwadze fakt, że osoby niepełnosprawne w okresie rosnącego bezrobocia mają szczególne problemy w znalezieniu zatrudnienia. Ponadto, jeśli osobie nie przysługuje prawo do renty czy emerytury, korzysta z zasiłków stałych z pomocy społecznej, przy czym ustalone ustawowo kryteria dochodowe uprawniające do otrzymania zasiłku są niskie, a wysokość otrzymywanej pomocy jest niewystarczająca do zapewnienia podstawowych potrzeb egzystencjalnych na poziomie satysfakcjonującym i niewłaczającym godności człowieka.

	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	89	75	74	79
Liczba osób w tych rodzinach	181	147	141	146

Tabela 9. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności

W każdym roku analizy liczba przyznanych świadczeń przekroczyła poziom 70 rodzin objętych wsparciem. W podziale na poszczególne lata z powodu niepełnosprawności, co najmniej jednego członka rodziny pomoc społeczną otrzymało 89 rodzin, natomiast osoby z tych rodzin stanowiły 46,52% wszystkich osób objętych pomocą i wsparciem MOPS (2013 rok), rok później z pomocy skorzystało 75 rodzin, a osoby z tych odpowiadały już 27,94% osób które objęto wsparciem, a w 2015 roku 74 rodziny z osobami odpowiadającymi już 26,95% by w 2016 roku odnotować wzrost do 79 rodzin ze 146 członkami. Wraz ze znaczną zmianą liczby rodzin uległa zmiana liczby osób w tych rodzinach i tak w 2013 roku 89 rodzin tworzyło 181 osób (**2,56%** mieszkańców gminy Poręba), w 2014 roku członkami 75 rodzin było 147 osób, stanowiących **1,67%** lokalnego społeczeństwa. W 2015 roku analizy danych osób było 141 i objęły one **1,61%** osób zameldowanych w tej gminie, a w ostatnim roku analizy 79 rodzin ze 146 osobami odpowiadającymi **1,68%** mieszkańcom Poręby.

Wykres 9. Trend liczby rodzin i ich członków korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności

Zarówno liczba rodzin, jak i liczba osób znajdujących się w tych rodzinach utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Na przełomie trzech lat z tytułu niepełnosprawności liczba beneficjentów MOPS zmniejszyła się o 15 rodzin i jednocześnie o 40 osób w 2015 roku, by rok później odnotować nieznaczny wzrost potrzebujących z tego tytułu. Minimalizowanie negatywnych konsekwencji niepełnosprawności powinno odbywać się zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, czyli poprzez dążenie do aktywizacji zawodowej oraz tworzenie nowych miejsc pracy dostosowanych do potrzeb, możliwości osób niepełnosprawnych mogących w zależności od orzeczonego stopnia niepełnosprawności podjęcia pracy zarobkowej.

Kolejnym problemem społecznym jest długotrwała lub ciężka choroba, która według liczby udzielanego wsparcia ze strony Ośrodka jest jedną z najczęstszych przyczyn trudnej sytuacji wśród mieszkańców.

Jako osobę długotrwałą lub ciężko chorą należy uznać osobę, która ze względu na stan zdrowia psychicznego lub fizycznego w czasie określonym lub na stałe bez pomocy osób trzecich nie potrafi samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie lub wypełnić czynności codziennego życia. Na podstawie orzeczenia lekarskiego osoba zmagająca się z długotrwałą lub ciężką chorobą otrzymuje zaświadczenie, które jest uprawieniem do otrzymywania pomocy i ulg przysyłających osobom chorym. Problemy osób chorych dotyczą m.in. płynnego dostępu do specjalistycznych usług medycznych, wysokich kosztów leczenia, podjęcia stałego zatrudnienia, a w skrajnych przypadkach hospitalizacji. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osobom zwalczającym trudności niesione przez długotrwałą lub ciężką chorobę przysługuje im pomoc między innymi w formie: zasiłku okresowego, usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, posiłku, pobytu w mieszkaniu chronionym lub w mieszkaniu w domu pomocy społecznej.

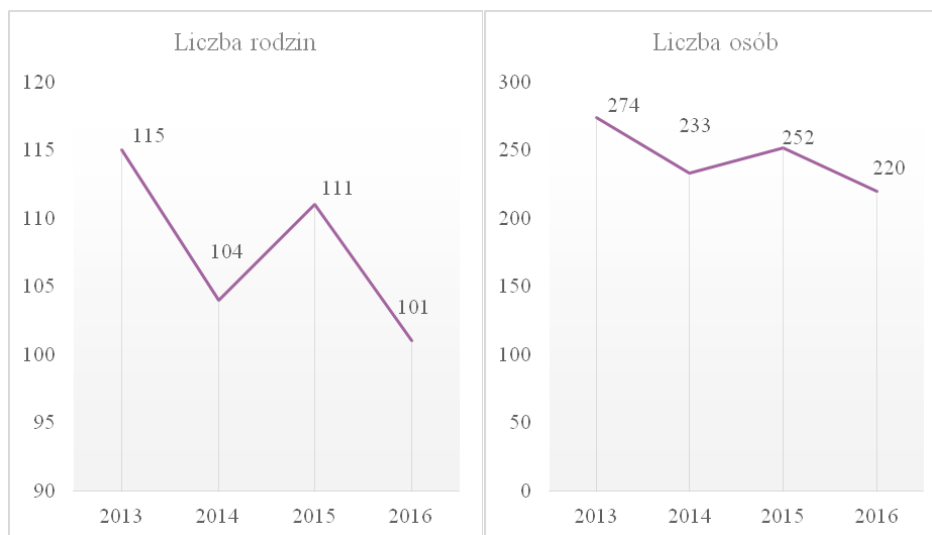
	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	115	104	111	101
Liczba osób w tych rodzinach	274	233	252	220

Tabela 10. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy MOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby

W pierwszym roku analizy z pomocy Ośrodka skorzystało 115 rodzin, których członkowie stanowili **3,11%** lokalnego społeczeństwa. W następnym okresie sprawozdawczym, osoby z rodzin zmagających się z długotrwałą lub ciężką chorobą odpowiadały już **2,64%**

mieszkańców gminy, w 2015 roku liczba 252 osób z rodzin potrzebujących stanowiła już **2,88%**, a w ostatnim roku analizy już **2,53%** (spadek o 0,35 p.p.).

Kolejny wykres obrazuje tempo i kierunek zachodzących zmian w analizowanych dwóch grupach.

Wykres 10 Trend liczby rodzi i ich członków korzystających z pomocy MOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Liczba rodzin, wśród których pojawiły się trudności związane z długotrwałą lub ciężką chorobą zmieniała się zgodnie z trendem malejącym, który w 2015 roku stał się trendem rosnącym, a w roku kolejnym ponownie widoczne jest zmniejszenie beneficjentów z tego obszaru. Również tren liczby osób znajdujących się w tych rodzinach był zmienny i początkowo był malejący, jednak od 2014 roku zaczęła rosnąć liczba osób w tych rodzinach, co związane jest ze zmianami zachodzącymi w strukturach rodzin.

5.4. Obszar potrzeby ochrony macierzyństwa

Wszelkie zmiany zachodzące w gospodarce, polityce, edukacji, kulturze i medycynie znacząco wpłynęły na sposób postrzegania potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności. Zgodnie z zapisami „(...) macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką w Rzeczypospolitej Polsce”¹³ oraz „matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych (...)”¹⁴ zamieszczonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej potrzeba ochrony macierzyństwa zostaje uznana za istotne działanie. Obecnie na rzecz pracujących kobiet, które są lub będą matkami zachodzą zmiany ukierunkowane na ich ochronę oraz wspomaganie w podjętych działaniach dotyczących posiadania dzieci, wynikiem, czego są liczne zapisy w Kodeksie Pracy, program „500 plus”, zasiłek macierzyński dla rodziców nieuprawnionych w wysokości 1000 zł miesięcznie. Takie postępowanie jest niezmiernie ważne, gdyż według badań przeprowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny, Polska jest społeczeństwem starzejącym się, a liczba zawieranych małżeństw ma tendencje spadkową (ich liczba od 2008 roku systematycznie obniża się, w związku, czym od 2008 do 2014 roku liczba zawartych małżeństw zmniejszyła się o 69,2 tysiące¹⁵), spada poziom płodności kobiet, co oznacza, iż wzrasta średni wiek urodzenia pierwszego dziecka oraz przesuwają się o kilka lat decyzja na posiadanie kolejnego potomka. Wobec tego w kraju będą zachodzić trwale przemiany w strukturze państwa oraz zwiększy się ryzyko kolejnego spadku rozmiaru populacji.

	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	46	29	40	34
W tym: wielodzietność	22	15	17	13

Tabela 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa

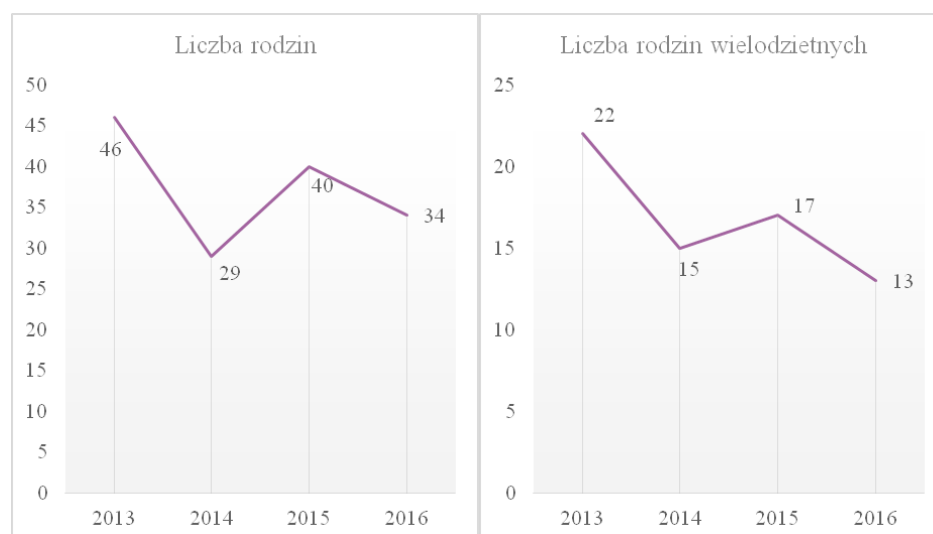
Pierwszy rok analizy przedstawia, iż beneficjentami MOPS z konieczności ochrony macierzyństwa zostało 46 rodzin, wśród których było 22 rodziny wielodzietne (47,82% wszystkich tych rodzin). W roku następnym rodziny wielodzietne stanowiły 51,72% z tych rodzin. W 2015 roku doszło do wzrostu liczby rodzin do 40 oraz liczby rodzin

¹³ KRP z dnia 2 kwietnia 1997 r. Art. 18

¹⁴ KRP z dnia 2 kwietnia 1997 r. Art. 71. 2.

¹⁵ Źródło danych: publikacja autorstwa Małgorzaty Pawlus pt. „Rodziny w Polsce – charakterystyka demograficzna”, Nr 1(45) 2017.

wielodzietnych, do 17, które objęły grupę 42,5% rodzin spośród 40. W ostatnim roku analizy widoczne jest ponowne zmniejszenie liczby rodzin do 34 oraz 13 wielodzietnych. Kierunek zachodzących zmian w danych grupach ilustruje następujący wykres.

Wykres 11. Trend liczby rodzin (w tym wielodzietnych) korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa

Rosnący trend jest obrazem liczby rodzin zmagających się z problemami związanymi z potrzebą ochrony macierzyństwa. Systematycznie zwiększa się dana grupa o kilka rodzin, co w łącznym sumowaniu spowodowało, iż w 2014 roku odnotowano spadek, by ponownie w 2015 roku pojawił się wzrost liczby rodzin, a w ostatnim roku analizy ponowny spadek. Również rodziny wielodzietne podążają zgonie z trendem. Od 2013 roku do 2014 roku liczba rodzin wielodzietnych zmniejszyła się o 7 rodzin, natomiast w kolejnym roku o 2 ponownie się zwiększyła. Kierunkowość zachodzących zmian zgodnie z trendem jest z jednej strony korzystna dla społeczeństwa, a z drugiej niekorzystna. Zwiększenie liczby rodzin może sugerować zwiększenie świadomości rodzin na temat instytucji świadczących pomoc, może również sygnalizować, iż pogarsza się sytuacja finansowa danych rodzin, a kobiety napotykają na problem godzenia obowiązków wychowawczych i zawodowych.

5.5. Obszar bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy podejmować wszelkie działania, które ukierunkowane będą na priorytetowość dobra rodziny, zwłaszcza dzieci znajdujących się w rodzinach zmagających się z problemami opiekuńczymi oraz wychowawczymi. W myśl danej ustawy za wspieranie rodzin borykających się z problemami w obszarze wypełniania funkcji opiekuńczych i wychowawczych są odpowiedzialne jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje administracji rządowej. Jednak należy mieć na uwadze, iż pomimo wszelkiej pomocy zewnętrznej największa odpowiedzialność za prawidłowy rozwój fizyczny, psychospołeczny oraz intelektualny odpowiedzialni są rodzice lub prawni opiekunowie dzieci. Z tego też względu, podejmując działania skierowane na pomoc rodzinom zmagającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych należy zapobiegać lub minimalizować i eliminować problemy społeczne będące ogniwem łączącym z danym problemem (zniekształcony sposób funkcjonowania w rodzinie i grupie rówieśniczej, sięganie po środki zmieniające świadomość, zachwiana samoocena, nieprawidłowy system wartości, nieumiejętność rozróżniania dobra i zła, powielanie nieprawidłowych wzorców naśladowczych).

W gminie Poręba problem rodziców lub prawnych opiekunów w obszarze nieporadności w wypełnianiu roli opiekuna i wychowawcy wobec swoich dzieci nie jest dominującym problemem pod względem liczby udzielanego wsparcia dla łagodzenia skutków danego problemu, jednakże kwestie dotyczące rodzin oraz wszelkiej pomocy, są niezwykle istotne. W poszczególnych latach dany problem dla gminy kształtowały następujące wartości liczbowe:

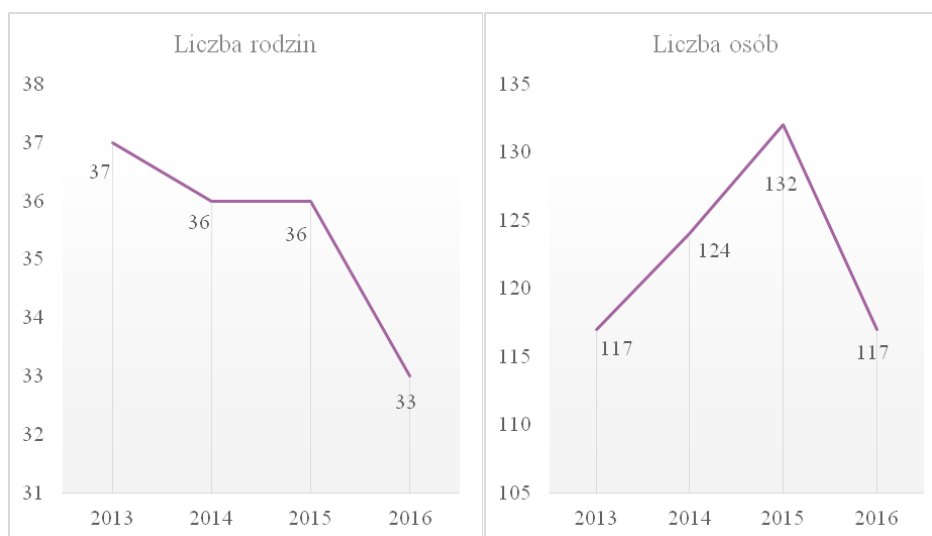
	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	37	36	36	33
Liczba osób w tych rodzinach	117	124	132	117

Tabela 12. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Liczba rodzin zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych utrzymuje się na stałym poziomie. Na przestrzeni trzech analizowanych lat dostrzegalna jest różnica w liczbie rodzin o 1 w 2014 i 2015 roku, są to nieznaczne wahania. W 2013 roku z pomocy skorzystało 37 rodzin, których członkowie stanowili 1,32% lokalnej społeczności oraz 30,07% wszystkich osób, którym udzielono pomocy. W roku następnym sytuacja

wyglądała bardzo podobnie, 1,40% społeczności gminy i 23,57% wszystkich, którzy skorzystali ze wsparcia. W 2015 roku zwiększeniu uległa liczba osób w rodzinach zmagających się z bezradnością. Tym samym osoby z tych rodzin odpowiadały już 1,50% mieszkańców i 25,23% beneficjentów. Natomiast w 2016 roku liczba rodzin uległa nieznacznemu spadkowi do 33 rodzin, których udział w lokalnej społeczności odpowiadał 1,34%.

Dla lepszego zrozumienia zmian zachodzących w danej grupie interesantów MOPS należy prześledzić ich trend, zilustrowany na poniższym wykresie.

Wykres 12. Trend liczby rodzin i ich członków korzystających z pomocy MOPS z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej z tytułu zmagania się z bezradnością w obszarze opiekuńczo-wychowawczym wspomagał każdego roku względnie stałą liczbę rodzin. Z kolei trend liczby osób znajdujących się w danych rodzinach jest rosnący z tendencją malejącą.

5.6. Obszar alkoholizmu

Zmiany zachodzące w gospodarce, polityce, ekonomii kraju ma znaczący wpływ na kształtowanie się sposobu postrzegania problemu alkoholowego. Polska jest krajem starzejącym się, dlatego opiniowanie na temat ilości i częstotliwości spożywania alkoholu często jest jeszcze kreowana przez osoby starsze zwłaszcza schematy postrzegania problemów społecznych w swoich rodzinach.

Ostatnie badania GUS dostępne na stronie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują wzrost problemów związanych z alkoholizmem, gdyż w Polsce średnio na 1 mieszkańca w litrach 100% alkoholu na przełomie lat wzrasta. Należy przez to rozumieć, iż w 1993 r. wielkość ta wynosiła 6,52 l, a 10 lat później 7,86l, natomiast w 2014 roku już 9,4l¹⁶.

Występowanie zjawiska alkoholizmu jest szkodliwe i kosztowne dla całego społeczeństwa ze względu na szkody, które powstają w wyniku działania osób pod wpływem między innymi alkoholu, czyli wypadki samochodowe, niszczenie mienia, wzrost przestępczości, niszczenie własnego zdrowia, stosowanie przemocy w rodzinie, zwiększenie ubóstwa i bezrobocia. Zjawisko wstępowania danego problemu jest obecne w każdej jednostce administracyjnej, również w gminie Poręba. Poniższa tabela zawiera dane ilości osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia MOPS w Porębie w latach 2013 – 2016 z powodu życia z problemem alkoholizmu:

	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	36	28	25	29
Liczba osób w tych rodzinach	73	48	43	49

Tabela 13. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy MOPS z tytułu alkoholizmu

¹⁶ Dane pozyskane ze strony <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>

6. Analiza ankiet

Stworzenie kwestionariusza ankiety i udostępnienie określonej grupie osób jest niezmiernie istotnym elementem badania opinii publicznej w zakresie wybranego tematu. Z tego też powodu na potrzebę tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Porębie, wśród tamtejszych mieszkańców została rozpowszechniona ankieta zarówno w wersji elektronicznej, jak i papierowej w celu zmotywowania do udziału w jej wypełnianiu jak najliczniejszej grupy interesantów i poznania opinii lokalnego społeczeństwa w obszarze problemów społecznych. Ponadto, wyniki ankiet umożliwiły rzetelne dopełnienie analizy SWOT oraz wiarygodniejsze określenie celów i wyznaczenie działań skierowanych na efektywne zminimalizowanie występujących problemów społecznych, z którymi zmagają się osoby i rodziny gminy.

W ankiecie wzięło udział 49 osób (20% mężczyzn, 80% kobiet), stanowiących niecały 1% mieszkańców. Badani znajdowali się głównie w przedziale wiekowym 31-60 lat (78%). Najmniej respondentów charakteryzował wiek do 18 lat i powyżej 60 roku życia (18%).

Niska frekwencja może świadczyć o braku zainteresowania lokalnego społeczeństwa polityką społeczną tego regionu lub braku świadomości przeprowadzanego badania opinii społecznej. Pomimo to należy uwzględnić ocenę uczestników ankiety na temat życia w gminie Poręba. Większość, bowiem 67% respondentów ocenia, jakość życia w Porębie na poziomie przeciętnym. Z kolei 4% ankietowanych uznaje życie w tej gminie jako bardzo dobre, w przeciwieństwie do 29% (14 osób), która uważają, iż dany poziom jest zły. Dla uzyskania czytelniejszych wyników danej ankiety została ona podzielona na poszczególne obszary lokalnego życia.

JAKOŚĆ ŻYCIA

Poczucie bezpieczeństwa w miejscowości, w której się funkcjonuje, żyje z rodziną jest niezwykle ważnym elementem. Przeszło 56% badanych uważa, że w gminie Poręba jest bezpiecznie, natomiast przeciętne poczucie bezpieczeństwa odczuwa 35% badanych. Respondenci w pytaniu otwartym poświęconym ewentualnym zmianom sygnalizowali problem zbyt krótkiego oświetlenia nocą, chuligaństwa i młodzieży, która nie ma co ze sobą zrobić wieczorem, jak również nadmierne spożywanie alkoholu w miejscach publicznych.

Wśród problemów społecznych negatywnie oddziałujących na ogólnie rozumiane bezpieczeństwo oraz szeroko pojmowany komfort życia w gminie zalicza się odpowiednio:

- bezrobocie – 80%
- uzależnienia (alkoholizm, narkomania – w tym dopalacze) – 78%
- chuligaństwo – 57%
- ubóstwo – 35%
- bezradność związana ze starością – 22%
- długotrwała choroba – 14%

Ponadto, respondenci wskazywali na problemy występujące wśród dzieci i młodzieży, które głównie wynikają z bezcelowego sposobu spędzania czasu wolnego (86%) oraz niewystarczających miejsc służących aktywnemu spędzaniu czasu wolnego (69%). Problemem jest również sięganie przez młode osoby po alkohol, narkotyki i dopalacze (59%). Umożliwienie młodzieży spędzania czasu w sposób przez nich zaproponowany przyczyniłoby się do ogólnej poprawy jakości życia mieszkańców, szczególnie młodego pokolenia zagrożonego migracją. Warto wziąć pod uwagę propozycje składane przez dzieci i młodzież i stworzyć miejsca umożliwiające aktywną samorealizację, m.in. place zabaw dla dzieci, siłownia na powietrzu, MOK do dyspozycji dzieci i młodzieży, jak również osób starszych, organizacja imprez tematycznych.

BEZROBOCIE

Bezrobocie jest najbardziej dominującym problemem społecznym, a mieszkańcy biorący udział w badaniu bardzo intensywnie wskazywali na deficyt miejsc pracy zarobkowej. W zakresie diagnozy poziomu problemu bezrobocia przez pryzmat udzielnych odpowiedzi respondentów jest on uznany jako wysoki według 73% zaznaczeń. Z kolei 24% opiniodawców bezrobocie uznaje na poziomie przeciętnym. Według opinii badanych, problem bezrobocia można byłoby rozwiązać poprzez:

- tworzenie miejsc pracy,
- ułatwienie dojazdu do konkretnego miejsca pracy,
- organizację i zwiększenie ilości szkoleń, kursów, staży, prac interwencyjnych itp.,
- tworzenie ofert pracy skierowanych do absolwentów szkół / studiów,
- zniesienie możliwości zatrudnienia na umowę zlecenie lub umowę o dzieło,

- aktywizację zawodową kobiet,
- zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie założenia własnej działalności gospodarczej.

UBÓSTWO

Według oceny ankietowanych zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców jest drugim problemem pod względem częstotliwości występowania wśród rodzin. Przeszło 90% badanych zna osoby / rodziny zmagające się z ubóstwem. Wśród dominujących przyczyn występowania ubóstwa w gminie, respondenci wskazywali:

- brak pracy – 81%
- niezaradność życiową – 50%
- niechęć do podjęcia zatrudnienia – 48%
- niskie dochody na jednego członka rodziny – 46%
- dziedziczenie ubóstwa – 46%

PRZEMOC W RODZINIE

Spośród 49 osób udzielających odpowiedzi na pytanie dotyczące obecności zjawiska przemocy domowej w Porębie 59% spośród nich zadeklarowało, iż zna rodziny, w których jest stosowana przemoc domowa, w przeciwieństwie do 35% respondentów, którzy nie znają lub nie wiedzą o zamieszkiwaniu na terenie gminy osób stosujących lub zmagających się ze skutkami przemocy. Pytając o przyczyny stosowania przemocy domowej uczestnicy ankiety wskazywali przede wszystkim alkohol, narkotyki (85%), brak pracy (54%), niezaradność życiową, opiekuńczo-wychowawczą (40%) oraz stres, ograniczenia finansowe (42%). Najskuteczniejszymi działaniami realizowanymi na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej są:

- leczenie uzależnień,
- zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego
- izolowanie ofiar od sprawców przemocy
- umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia

OPIEKA MEDYCZNA

Opieka medyczna świadczona mieszkańcom oceniana jest w opinii respondentów jako przeciętna dla 29% badanych. Sporym deficytem jest brak specjalistycznej opieki oraz dostępu do lekarzy specjalistów. Przeszło 50% uważa, że dostęp do lekarzy jest przeciętny, a 17% respondentów wskazywała jako zły. Należałoby podjąć działania przyczyniające się do zwiększenia dostępności oraz podniesienia satysfakcji mieszkańców ze świadczonej opieki medycznej.

UZALEŻNIENIA

Problem uzależnienia od alkoholu oraz innych substancji zmieniających świadomość jest niezwykle delikatnym tematem, szczególnie jeśli problem dotyczy rodzinę i jej najbliższe otoczenie. Spora część mieszkańców biorących udział w badaniu wskazywała na znajomość co najmniej 3 osób / rodzin, w których występuje zjawisko uzależnienia od alkoholu (96%). Jest to niezwykle niepokojące zjawisko. Sygnalizuje to, iż problem uzależnienia występuje, a rodziny borykające się z nim, nie zgłaszają się specjalistycznych instytucji odpowiadających za udzielanie pomocy. Wśród przyczyn występowania alkoholizmu respondenci wskazywali:

- bezrobocie – 86%
- ubóstwo – 41%
- dziedziczenie uzależnień – 41%
- stres – 35%
- niedostosowanie społeczne – 33%

Za efektywne działania w obszarze problemu alkoholizmu lub narkomanii badani uznawali:

- umieszczenie osoby uzależnionej w specjalistycznym ośrodku odwykowym – 47%
- zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży w zakresie szkodliwości uzależnień – 44%
- uczestnictwo osób współuzależnionych w spotkaniach z psychologiem – 40%
- korzystanie osoby uzależnionej z lokalnej pomocy terapeutycznej – 31%
- zwiększenie interwencji policji, opieki społecznej w rodzinach z problemem uzależnień – 29%

OSOBY STARSZE, SCHOROWANE, NIEPEŁNOSPRAWNE

Osoby starsze w opinii badanych mieszkańców gminy Poręba spotykają się z wieloma problemami. Do najbardziej trapiących zaliczane są brak pomocy ze strony rodziny (60% wskazań) oraz niezaradność życiowa (47%). Sporym problemem jest brak pomocy ze strony wolontariuszy, których deficyt jest odczuwalny w wielu aspektach życia codziennego instytucji i organizacji. Bezradność z jaką napotykają się osoby starsze, jak również ograniczony dostęp do usług medycznych czy opiekuńczych jest sporym problemem. Usprawnienie działań instytucji przyczyniłoby się do poprawy jakości życia osób starszych oraz podniesienia kondycji życia, a to związane byłoby z chęcią udziału w życiu społeczności lokalnej.

Podobnie jak osoby starsze, osoby niepełnosprawne zmagają się z wieloma utrudnieniami w życiu codziennym. Wśród najbardziej dominujących utrudnień znajdują się: ograniczony dostęp do usług opiekuńczych, występowanie barier architektonicznych oraz ograniczony dostęp do usług medycznych.

7. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

W wyniku realizacji działań zaplanowanych w Strategii spodziewane są następujące zmiany:

- 1) wzmocnienie partnerstwa z instytucjami rynku pracy i integracji społecznej oraz organizacjami pozarządowymi;
- 2) podniesienie poziomu aktywności społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 3) poprawa funkcjonowania środowiska rodzinnego rodzin dysfunkcyjnych;
- 4) poprawa sytuacji materialno-bytowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 5) zmniejszenie różnic w poziomie życia dzieci i młodzieży;
- 6) poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, chorych i starszych;
- 7) zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych i starszych w życiu społecznym;
- 8) podniesienie jakości usług świadczonych przez kadrę pomocy społecznej.

Założone zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Poręby.

8. Analiza SWOT

Celem zdiagnozowania problemów społecznych występujących na terenie gminy Poręba została opracowana analiza SWOT. Jest to technika analityczna służąca do badania otoczenia oraz analizy jego wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

- ♦ wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths)
- ♦ wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses)
- ♦ zewnętrzne pozytywne - szanse (Opportunities)
- ♦ zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats)

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły oraz słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabość to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Wyspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej ♦ Stabilna kadra pomocy społecznej ♦ Dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników MOPS ♦ Udzielanie pomocy w ramach pracy socjalnej, kontraktów socjalnych ♦ Wypłacanie świadczeń społecznych oraz udzielanie świadczeń niepieniężnych ♦ Aktywne działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Brak wystarczających środków finansowych ♦ Zbyt dużo dokumentacji pochłaniającej czas możliwy do przeznaczenia na pracę socjalną ♦ Niewystarczająca ilość usług medycznych, opiekuńczych, rehabilitacyjnych ♦ Brak satysfakcjonujących dla mieszkańców form spędzania wolnego czasu ♦ Problem starzejącego się społeczeństwa ♦ Wysoki poziom bezrobocia ♦ Migracje zarobkowe ♦ Niewystarczająca liczba miejsc pracy w sektorze usług rynkowych ♦ Mała aktywność i integracja mieszkańców ♦ Problemy w obszarze bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz funkcjonowania rodzin wielodzietnych ♦ Problemy mieszkańców związane z długotrwałą lub ciężką chorobą, wiekiem starszym oraz niepełnosprawnością
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Skuteczne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych ♦ Realizacja programów współfinansowanych z Funduszy Unijnych ♦ Podnoszenie kwalifikacji kadry jednostki organizacyjnej pomocy społecznej ♦ Podejmowanie i kontynuowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołem, policją itp. ♦ Organizowanie imprez kulturalno – sportowych, festynów itp. dla integracji mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Brak wystarczających środków własnych na współfinansowanie projektów w ramach EFSP ♦ Przekazywanie nowych zadań samorządowi gminnemu bez przekazywania odpowiednich środków finansowych ♦ Niewystarczające środki finansowe na efektywną pomoc i rozwój gminy ♦ Zmiany zachodzące w prawie polityki społecznej ♦ Zagrożenie integracji i aktywności lokalnego społeczeństwa ♦ Brak chęci współpracy rodzin zmagających się z problemami społecznymi z jednostkami

<ul style="list-style-type: none">♦ Aktywizacja zawodowa bezrobotnych oraz osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy♦ Promowanie i tworzenie możliwości współuczestnictwa w wolontariacie♦ Zorganizowanie miejsc aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży♦ Prowadzenie programów profilaktycznych z zakresu szkodliwości uzależnień wśród dzieci i młodzieży♦ Egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim	<p>świadczącymi pomoc społeczną</p> <ul style="list-style-type: none">♦ Migracja zarobkowa, podejmowanie zatrudnienia w szarej strefie♦ Dysfunkcja osób niepełnosprawnych z powodu barier architektonicznych♦ Brak satysfakcjonujących lokalną społeczność form spędzania wolnego czasu
---	---

9. Cele Strategii i ich realizacja

1. Misja i cele Strategii

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Poręba jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, publicznego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom. Proponowane rozwiązania przy współpracy z lokalnymi partnerami mają służyć eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonemu rozwojowi gminy.

Celem głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Poręba jest dążenie do społeczeństwa zintegrowanego, wolnego od marginalizacji, izolacji społecznej i ubóstwa. Gmina Poręba jawi się jako społeczność nowoczesna, potrafiąca zaspokoić podstawowe potrzeby mieszkańców. Zapewnia poczucie bezpieczeństwa socjalnego swojej społeczności, zwiększa dostępność do zasobów i usług w sferze ekonomicznej i społecznej pozwalając na swobodne pełnienie ról społecznych, rodzinnych i obywatelskich.

Cele szczegółowe Strategii:

1. Pomoc osobom dotkniętym i zagrożonym problemami bezrobocia i ubóstwa.
2. Prewencja, profilaktyka oraz skuteczna walka z wszelkimi przejawami patologii i dysfunkcji społecznych.
3. Wsparcie seniorów i osób niepełnosprawnych.
4. Rozwijanie systemów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
5. Doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych.

Cele szczegółowe Strategii będą realizowane za pomocą następujących działań:

- 1.1 Pobudzanie aktywności własnej osób oraz rodzin korzystających z pomocy przy rozwiązywaniu problemów.
- 1.2 Promowanie zatrudnienia oraz przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych.
- 1.3 Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznymi z dysfunkcjami, problemami bytowymi oraz opiekuńczo-wychowawczymi.
- 1.4 Zmniejszanie skutków bezrobocia i ubóstwa poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

1.5 Prowadzenie wszechstronnej pracy z rodziną i wykorzystywanie metod i technik indywidualnie do sytuacji rodziny.

1.6 Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie pośrednictwa pracy i doskonalenia zawodowego osób bezrobotnych.

1.7 Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie miasta, obejmującego m.in. upowszechnianie ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach i kursach umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych, organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego oraz prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych.

1.8 Objęcie pracą socjalną osób marginalizowanych, w tym bezrobotnych, aby zachęcić je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia im wszechstronnej pomocy w zakresie poradnictwa i zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.

1.9 Współpraca pracowników socjalnych ze szkołami, policją oraz Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1.10 Wzmocnienie i rozwój działalności świetlic środowiskowych i ognisk wychowawczych.

1.11 Tworzenie mieszkań socjalnych dla najuboższych mieszkańców miasta.

1.12 Wspieranie programów propagujących i promujących wśród środowisk zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego postaw aktywnych, pomocy sąsiedzkiej, inicjowanie grup samopomocy.

2.1 Analiza rzeczywistych potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Poręba.

2.2 Rozpoznawanie głównych problemów społecznych i ich zasięgu.

2.3 Identyfikowanie przyczyn i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej.

2.4 Niwelizacja niekorzystnych tendencji dziedziczenia ubóstwa i patologii wśród rodzin dotkniętych tymi problemami.

2.5 Realizacja działań profilaktycznych i edukacyjnych w celu integracji osób i rodzin z grupy szczególnego ryzyka.

2.6 Informowanie rodzin dotkniętych problemem patologicznym o dostępnych formach pomocy.

2.7 Działania korekcyjno - edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie.

2.8 Ustalenie zasad współpracy przy wymianie informacji między instytucjami i organizacjami współpracującymi z Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

3.1 Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych.

3.2 Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.

3.3 Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.

3.4 Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.

3.5 Edukacja dzieci i dorosłych w zakresie przybliżenia problemów osób niepełnosprawnych.

3.6 Wsparcie dla inicjatyw integracyjnych i kulturalnych osób starszych i niepełnosprawnych.

3.7 Wprowadzenie środowiskowej formy opieki nad osobami w podeszłym wieku.

3.8 Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy.

3.9 Inicjowanie wolontariatu wśród społeczności lokalnej na rzecz opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

3.10 Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie Poręby, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.

4.1 Monitorowanie problemu uzależnień na terenie miasta.

4.2 Opracowanie i wdrożenie standardów profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi.

4.3 Wdrażanie i realizowanie założeń Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

4.4 Zaspokajanie potrzeb socjalnych osób z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.

4.5 Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia.

4.6 Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego.

4.7 Wypracowanie form współpracy z instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom.

4.8 Współpraca wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za nadzór celu.

5.1 Upowszechnianie etosu zawodowego pracownika socjalnego oraz uświadamianie roli i zadań pracownika socjalnego w środowisku lokalnym.

5.2 Zwiększenie roli pracy socjalnej w działalności Ośrodka Pomocy Społecznej.

5.3 Uczestnictwo w sesjach szkoleniowych, konferencjach oraz warsztatach zajęciowych z zakresu samodoskonalenia i kształcenia pracowników socjalnych.

5.4 Intensyfikacja szkoleń dla pracowników socjalnych wspólnie z innymi podmiotami: policją, strażą miejską, kuratorami sądowymi, urzędem pracy, sądami, organizacjami pozarządowymi itp. w celu poprawy jakości pracy

5.5 Wymiana doświadczeń, korzystanie z pozytywnych wzorców innych gmin.

2. Sposoby realizacji zadań oraz źródła finansowania

Wykonanie Strategii będzie prowadzone poprzez realizację zaplanowanych kierunków działań. Wskazane cele i działania z zakresu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Poręba wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Przewiduje się, iż główne znaczenie będą odgrywały środki własne pochodzące z budżetu gminy oraz środki finansowe pochodzące z budżetu państwa, jak również środki możliwe do pozyskania z funduszy krajowych. Środki finansowe przeznaczone na realizację celów Strategii szacuje się do kwoty 223 tysięcy i będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach budżetowych lub zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej.

Ze względu na nieustające zmiany w polityce społecznej i gospodarce kraju wyznaczonych celów strategicznych nie należy traktować jako efekt końcowy rozwiązania problemów społecznych w Gminie Poręba. Podjęte działania mają posłużyć ukierunkowaniu wszelkich zadań zmierzających do polepszenia obecnej sytuacji problemów społecznych, przy czym należy zaznaczyć, iż Strategia jest dokumentem otwartym na aktualne wyzwania oraz potrzeby mieszkańców.

3. Wskaźniki realizacji Strategii

Wskaźniki ogólne:

Nazwa wskaźnika	Źródło
Liczba ludności Gminy Poręba z uwzględnieniem podziału na płeć oraz wiek	Główny Urząd Statystyczny
Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Poręba, ich struktura wiekowa i podział wg płci	Powiatowy Urząd Pracy
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie
Odsetek osób korzystających z pomocy w ogóle mieszkańców (%)	Wyliczenia własne
Najczęstsze powody przyznania pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie
Liczba osób, którym udzielono pomocy z powodu bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności, alkoholizmu i przemocy w rodzinie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie

Wskaźniki działań i rezultatów:

Nazwa wskaźnika	Źródło
Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie
Liczba rodzin objętych pomocą	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie
Liczba osób objętych pomocą	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie
Liczba rodzin i osób objętych pomocą w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie
Liczba rodzin objętych pomocą w ramach świadczeń rodzinnych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie
Liczba rodzin objętych pomocą w ramach świadczeń z funduszu alimentacyjnego	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie
Liczba rodzin objętych pomocą materialną w formie stypendium szkolnego, zasiłku szkolnego i wyprawki szkolnej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie Urząd Miasta Poręba
Liczba osób i rodzin objętych pomocą żywnościową	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie
Liczba osób, które podjęły terapię leczenia uzależnienia	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Liczba spotkań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie profilaktyki uzależnień	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania

	Problemów Alkoholowych
Liczba dzieci uczęszczających do świetlic środowiskowych i ognisk wychowawczych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie Szkoły
Liczba zajęć w świetlicach środowiskowych i ogniskach wychowawczych o tematyce profilaktycznej z zakresu uzależnień i prawidłowych relacji rodzinnych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie Szkoły
Liczba instytucji i organizacji, z którymi nawiązano współpracę	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie
Liczba szkoleń, w jakich wzięli udział pracownicy Ośrodka	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie

10. Monitoring i ewaluacja wdrożonej Strategii

Jednym z narzędzi polityki społecznej jest opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych, czyli stworzenie szeroko ujmowanego zespołu działań realizowanych na różnych szczeblach instytucjonalnych i z wykorzystaniem różnych środków. Celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest poprawa sytuacji osób dotkniętych problemami, z którymi nie są w stanie sobie poradzić, a tym samym uchronieniem ich przed wykluczeniem społecznym. Cele strategii powinny być wyrazem dążeń i aspiracji lokalnej społeczności do usunięcia zagrożeń, rozwiązywania problemów, wykorzystywania szans tkwiących w potencjalnie ludzkim, dlatego też ważnym było włączenie mieszkańców gminy Poręba w tworzenie dokumentu. Uwzględnienie opinii publicznej na temat poszczególnych sektorów, umożliwiło sprecyzowanie działań.

Strategia jest dokumentem pozwalającym na zaplanowanie najbliższych zmian oraz tych bardziej odległych. Prezentowany dokument opiewać ma na pięć lat. Wyznaczone kierunki działań oraz propozycja zadań do realizacji będzie wymagała uaktualnienia. Po dwóch latach od wdrożenia Strategii w życie zaleca się przeprowadzenie ewaluacji mid-term, która poddaje analizie, m.in. osiągnięte na tym etapie rezultaty oraz dokonuje pierwszej oceny jakości realizacji strategii (badanie aktualnego kontekstu; jej wyniki mogą się przyczynić do pewnych modyfikacji realizacji programu oraz aktualizacji przyjętych założeń). Dzięki tej ewaluacji będzie można zaplanować oraz uaktualnić zadania na kolejne cztery lata. Uzupełnieniem powinna zostać ewaluacja ex-post przeprowadzana po zakończeniu realizacji Strategii.

15.12.2017r.

Uzasadnienie

Do projektu uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Poreba na lata 2017-2021.

W związku z wszczęciem postępowania nadzorczego dotyczącego załącznika do uchwały w Strategii zostały wprowadzone zmiany w punkcie 8 a, mianowicie:

- zostały precyzyjnie określone cele szczegółowe (str. 64-67)
- został rozszerzony sposób ich realizacji(str. 67-69)
- podany został szacunkowy ogólny koszt realizacji zgodnie z nowymi wytycznymi dot. wymagań w tworzeniu strategii (str. 67)

Naniesione zmiany zostały wcześniej skonsultowane z nadzorem prawnym ŚUW z p. Anną Łosińską i z pracownikiem merytorycznym Wydziału Polityki Społecznej ŚUW p. Agatą Matyszkiewicz.

Z up. BURMISTRZA MIASTA POREBA
K I E R O W N I K
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
Małgorzata Szewczyk